

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**NØRRE ØRSLEV
UNGDOMSSKOLE
1986**

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

NØRRE ØRSLEV UNGDOMSSKOLE

Årsskrift 1986

Mit morbærtræ

Jeg véd et vældigt morbærtræ
med kronen fuld af bær.
Og jeg spørger: – Hør du morbærtræ,
sig, – hvorfor står du dér?

Men det svarer ej, mit morbærtræ
– kun kronen nynner fint.
Og det er, som om det smiler blidt
ad dette og ad hint.

Nå ja, så lad mig male dig,
mit morbærtræ, i ord!
Og det nynner bare videre
og svarer ikke spor.

Så maler jeg mit morbærtræ
på bunker af papir,
til det står strunkt og dejligt
som et mosklædt, flot gevir.

Men alligevel: der mangler ét
og andet ved mit træ
trods stammens grå livagtighed
og kronens svale læ.

Trods al dets fine velskabthed
her på mit staffeli,
der mangler kronens sagte nyn
og duft af krydderi.

Og nu véd jeg, slemme morbærtræ,
hvorfor du gro'de dér
med stamme, grene, kronehæng
og kryddertunge bær.

Din duft vil spotte grænsen for
en skrøbelig forstand,
– din nynnen blidt fortælle om
de ting, jeg ikke kan.

Nis Pedersen.

At opholde sig i begyndelsen

Vi lever i en tid, hvor tingene ændrer sig drastisk. Vi ved, at oprustningen gør, at vi kan slå os selv og hinanden ihjel mange gange, at foreningen kan ødelægge livsmulighederne for vore børn, og at arbejdsløsheden også i fremtiden vil være stor, selvom vi har den største beskæftigelse nogen sinde.

I sådanne situationer kan vi også let komme til at sige, at det er de andre, der skal gøre noget ved det. Det kan være vanskeligt af egen kraft at ændre bane, selv om vi godt kan se, det er nødvendigt. Som enkeltpersoner kan vi ende i en slags afmagtsfølelse, der gør, at vi næsten ligeså godt kan »grave os ned« med det samme. Vi har ingen tiltro til, at »systemerne« kan ændres. Men vi glemmer, at systemerne jo netop er skabt af menneskene, af os selv, de er ikke naturgivne, de kan derfor også ændes af menneskene.

AT HOLDE SKOLE

Grundtvig har et sted sagt, at når vi laver skole handler det om »at oplyse om det liv, der faktisk forefindes og gøre det brugbare«. Hvad det er for et liv, der forefindes og hvordan det gøres brugbare – ja, det er det, der til hver en tid er det brændende spørgsmål!

Som medarbejdere i Efterskolen her mod slutningen af 80'erne står vi stadig i denne situation. Tingene ændrer sig i hvert fald for eleverne utroligt meget. De har netop valgt at bryde op fra det kendte derhjemme til det nye ukendte et andet sted. Efterskolebilledet er betydeligt mere nuanceret nu end for hundrede år siden. Dengang blev efterskolerne startet, så landbougdommen kunne få en form for videre skolegang efter de syv år i børneskolen. Bybørn havde andre muligheder, i hvert fald de rigeste, i form af privatskolers eksamensafdeling. Arbejderbørn fra byerne tog almindeligvis ikke på efterskole i større tal før mod slutningen af 60'erne.

Indtil da havde der stort set hersket en enhedskultur blandt efterskolens elever. At de fleste efterskoler var oprettet af den grundtvigske skole- og kirkebevægelse understregede i hvert fald frem til 50'erne også enheden i efterskolernes hagland. Nye kredse bl.a. Indre Mission indtegnede sig da, og fra begyndelsen af 70'erne udviklede billedet sig til at blive så mangfoldigt, at det nu rummer stort set alle nuancer fra de pædagogiske og holdningsmæssige sider i Danmark.

SAMFUNDSUDVIKLINGEN

Hvis velfærdssamfundet i slutningen af 60'erne viste tendenser til en mere ensartet samfundsatmosfære, har 80'ernes krise vist os, at massekulturen

måske udvikler sig til at blive en mangfoldighedernes kultur, hvor ændringstakten fortsat vil være høj med stadige krav til omstilling, tilpasning eller fornyelse.

Sub- og modkulturer blandt ungdommen kan i større grad end tidligere betegnes som afvigende ungdomskulturer, fordi de også nu afviger i forhold til de herskende samfundsnormer. I 50'erne kom rockerne fra arbejdskulturen og jazztilhængerne i større grad fra mellemlagene og overklassen. De afvigende ungdomskulturer i 80'erne er nu også i modorganisation til hovedstrømmen af unge. Ungdommen er ikke længere en samlet gruppe, der står i modsætning til andre generationer, men de forskellige ungdomskulturer er udtryk for sociale modsætninger, som de kommer til syne og forstærkes i samfundet i øvrigt.

MØDESTEDET

På efterskolerne mødes grupperne. Hvis vi sammenligner efterskoleelevernes baggrund med familiesocialgrupperne i den danske befolkning, viser det sig, at efterskoleelevernes baggrund er eksemplarisk, men ser vi nærmere på de enkelte skoler, deres holdningsmæssige baggrund og deres placering på øerne og i Jylland, er forskellene stor.

På nogle skoler vil brydningerne i ungdomsgrupperingerne til stadighed være til stede i kraft af elevrekrutteringen netop det sted, mens andre skoler helt vil være uden polarisering.

Således er landbougdommen stærkt overrepræsenteret på de traditionelle grundtvig-koldske skoler, skoler med snæver tilknytning til Indre Mission og udprægede egnsskoler. Til gengæld finder man især arbejderbørn på skoler med tilbud til læseretarderede og skoletrætte, mens skoler med et pædagogisk tilbud, der adskiller sig markant fra folkeskolen, tiltrækker akademikerbørn.

Efterskolerne har mulighed for at placere sig centralt i mangfoldighedernes kultur og dermed være medformulerende i den kommende samfundsatmosfære.

Efterskolerne er stedet, hvor de unge bryder op fra hjem- og gruppetilhørsforhold for at prøve livet et andet sted. Dette andet sted mødes langt de fleste for at blive rusket – bevidst eller ubevidst. De får kendskab til andre vaner, traditioner, sociale lag og kulturer. De bliver tvunget til stillingtagen til livstyringer, de ikke før har haft tæt inde på livet. Muligheden for et positivt kulturchock er til stede.

IDENTITETSARBEJDE

Efterskolealderens identitetsarbejde foregår i en dobbelt forstand mellem et ønske om at redde verden og at skabe en personlig lykke. Dystre perspektiver, som præger vores samtid kan føre til mismod, fordi det er svært at formulere et

alternativ til samfundsudviklingen. Reaktionen kan derfor let blive den, at man optages af de nære ting – det gælder om at skabe en tryk tilværelse for sig selv. Den enkeltes eget jeg kommer i centrum og anskues ud fra dette.

At finde trygheden, at skabe en personlig lykke, forsøges opfyldt af den kommercielle fritidsindustri, og mode-ungdomskulturer af forskellige slags forsøger at skabe en identitet og en mening af livet. Identitetsdannelsen bliver derved let løsrevet fra andre livssammenhænge. De sekundære erfaringer bliver de fleste – de primære de færreste. En følelse af at være tilskuer til livet bliver overvældende.

I mødet mellem unge, der har forskellige opvækstvilkår og dermed erfaringer, har fremtidsbillederne og identitetsarbejdet mulighed for at blive udvidet.

VEKSELVIRKNING

Hvor det indtil for tyve år siden var tilstrækkeligt at vurdere ungdomsperioden ud fra rent samfundsmæssige betragtninger eller rent psykologiske, er det nu nødvendigt at se på denne periode af menneskelivet som en vekselvirkning mellem indre driftsmæssige og ydre samfundsmæssige forhold. Mulighederne for i ungdomstiden at udforske, frigøre og sprænge grænser samles i forskellige socialisationsteorier, og alt efter om vægten lægges på bevidsthedsdannelse og identitetsopbygning i relation til arbejdslivet, hverdagslivet, pædagogiske forhold, offentlighedsforhold eller familiemæssige og andre mellem menneskelige forhold bygges der teoridannelser op, som i den pædagogiske debat får større eller mindre gennemslagskraft.

Teoriernes gennemslagskraft er naturligvis ikke interessante, hvis virkeligheden ikke realiserer nogle af dem. Teorierne har dog stor værdi, når efterskolen tager pulsen på sig selv eller lader andre gøre det. Indtil nu har efterskoleformen kunnet øge markedsandelen – årselevtallet er steget stødt siden slutningen af 60'erne. Antallet af skoler er næsten fordoblet. Procentuelt har skoleformen den rigtige rekruttering – alle samfundsklasser er repræsenteret. Officielt er den socioale forpligtelse i orden.

DEN SOCIALE FORPLIGTELSE

Derimod er der grund til at stille spørgsmålstegn ved den indre holdningsmæssige forpligtelse. Mindretallets ret til at oprette skoler skal der ikke rokkes ved. Det er et flot princip. Men princippet er knap så fint, hvis skolerne udvikler sig til at blive menighedsskoler. Hvis kun de i forvejen overbeviste mødes. I menigheder vil det fortsatte identitetsarbejde ingen mulighed have. Menigheder er gode at have, så længe man skal rodfæstes, men skal rodfæstetheden bruges i en større sammenhæng, må den ruskes, konfronteres med

andres opvækstvilkår. Mindretallenes skoler skal altså være åbne for alle – være almindelige – hvis der skal oplyses om livet, som det faktisk forefindes og give mulighed for at gøre det brugbart for den næste generation.

ALMENDANNELSE

Almindelse handler om at bytte erfaringer med hinanden – blandt andet. Efterskolens forpligtelse i dagens og fremtidens samfund må være, at give forskellige unge mulighed for at mødes i et forpligtende og meningsfyldt fællesskab, for her at blive rustet til påvirkning af den nutidige og fremtidige samfundsatmosfære. Dette fællesskab tager naturligvis udgangspunkt i den holdning, mindretallet – baglandet – på den enkelte skole har, men invitationen til deltagelse skal være den herredømmefri samtale, så mulighederne som udgangspunkt står centralt. Identitetsarbejdet skal kunne anvendes i samfundet som sådan og ikke kun i det fortsatte menighedsarbejde.

Rodfæstetheden betyder, at man holder af noget. For at dette elskede skal kunne bevares, handler det om at kæmpe – som oftest. 80'ernes ungdomsoprør handler om at kæmpe *for* noget, 60'ernes måske mere *imod* noget. Når man kæmper for noget, har man chancen for at vinde. Denne chance skal man ta'! Det er denne chance, fællesskabet skal bygge på.

At blive rusket betyder, at der stilles spørgsmålstejn ved det, man holder af. Først da ved man, om der skal kæmpes for at bevare det. Disse spørgsmålstejn stilles oftest i det vigtige *møde* omkring en sag. Mødet rummer en udfordring, fordi det kræver åbenhed over for hinanden, hvis den vigtige sag skal belyses. I dette møde kan man pludselig opleve en ubønhørlig virkelighed, hvor verden ses i et nyt lys – og man må ændre sit eget livsmønster. Oftest kommer denne erkendelse ikke straks, men vigtige møder i livet giver mulighed for det fortsatte identitetsarbejde, der er nødvendigt for det enkelte menneske.

LIDENSKABELIGT ENGAGEMENT

I ungdomsårene er livet kendetegnet af det lidenskabelige engagement. Spændingsfeltet mellem at ville frelse verden og finde sin egen personlige lykke koncentrerer sig i forelskelsens karakteristiske udbrudstræk. I puberteten dør man ustandselig for at gensødes til noget andet. Det muliges grænser skal konstant afprøves. Udbrudsstadiet er en adskillelse af, hvad der var forenet – og en forening af, hvad der var adskilt. Med dette lidenskabelige engagement møder de unge efterskolen – de drager fra noget, de kender og holder af til det nye ukendte! Den første forelskelsesforberedelse er i gang, når følelsen af at være uden betydning og skammen over sin egen betydningsløshed er til stede. I forelskelsen realiserer den unge det, som ikke lod sig realisere i barndommen. Forelskelsen – det lidenskabelige engagement – virker ind på menneskets

udvikling, bringer dets særlige væsen, talenter og drømme til udfoldelse. Men forelskelse er ikke beregnet til fortsættelse. Når det lidenskabelige engagement er levet ud, må det stå parterne frit for at gå fra hinanden.

Det særlige ved forelskelsen er, at den »bosætter sig i begyndelsen«.

Efterskolen er i begyndelsen.

Det er her, nye generationer skal have mulighed for at ruste sig mod færdiggørelse, at blive udsat for det positive kulturchock, der gør, at mennesket livet igennem vil fortsætte med at blive forbavset.

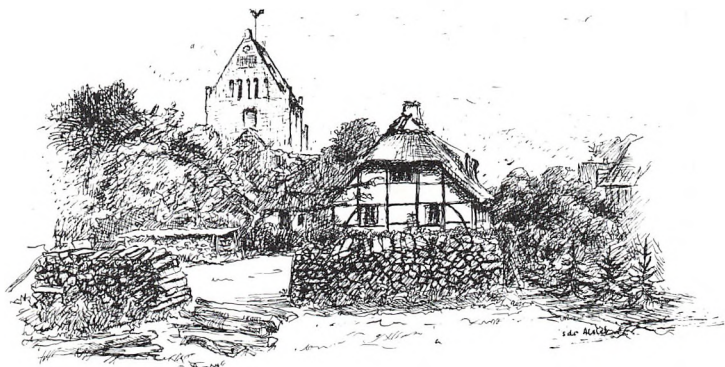
Efterskolen er måske det første vigtige mødested.

Forpligtelsen ligger i, at eleverne får mulighed for at prøve kræfter med tidens og egne vigtige spørgsmål og komme videre herfra.

30/10-86

Karen M. Knudsen

Karen Knudsen har i en årrække været i efterskolen. Er nu forsøgskonsulent i Udviklingscentret for folkeoplysning og voksenundervisning.

Mefistofeles

Knud Hansen har for ikke så længe siden udgivet en bog, hvis titel er Mefistofeles.

Denne bog har bud til os allesammen. Jeg vil prøve at sammendrage dette budskab på nogle sider her i årsskriftet.

Knud Hansen, som jeg kender fra Askov Højskole, hvor han var forstander, da jeg var elev, har givet mig lov til at øse af bogen, ikke alene indirekte, men også direkte, hvis jeg finder det nødvendigt.

Bogens første kapitel Mefistofeles har givet titel til bogen.

De der kender Goethes store værk, skuespillet Faust, vil vide, at Mefistofeles eller Mefisto er djævelen, som Faust, mennesket, indgår en pagt med.

Den går ud på, at Faust skal have alle sine ønsker opfyldt. Til gengæld skal han efter sin død tjene djævelen til evig tid i helvede. Formår djævelen at opfylde ønskerne, så Faust opnår den fuldkomne lykke, da har djævelen vundet, og Faust må gå i tjeneste i helvede til evig tid.

Spillet begynder, og alt, hvad Faust har af ønsker om personlige nydelser, opfyldes. Men lystighed, elskov og drikkelag giver ham ikke lykken, og disse ting bliver til lede for ham. Han vender sig da mod mere praktiske gøremål. Han går i tjeneste hos en kejser og får store midler stillet til rådighed. Og med de forbindelser, han har, lykkes alting for ham. Store øde strækninger bliver gjort frugtbare. Moser og sumpe afvandes og bliver til frodigt land, og han bliver hædret til de største højder, men han bliver et magtmenneske, der ikke har øje for almindelige menneskelige hensyn. Alt må løje sig efter hans begær. Men han når meget store fremskridt og megen fremgang for landet. Nye landområder og nye byer opstår. Samtidig tromles meget ned, og det medfører stor menneskelig ulykke. Engang står et par ældre menneskers hytte i vejen for det nye. De vil ikke flytte, selvom Faust vil give dem en meget bedre bolig. Faust irriteres over de gamle og deres uforstand, og det ender med, at hytten brændes af, og de gamle indebrænder. Men det er deres egen skyld. Træerne omkring hytten og et lille kapel ved siden af brændte med. I kapellet var en lille klokke, hvis klang indtil da havde lydt ud over egnen.

Til gengæld byggedes en hel ny by med havn og driftige virksomheder. Skibe sejlede ud og flere kom hjem, lastet med rigt bytte fra fjerne egne, tilegnet gennem handel og sørøvertogter. Den, der havde magten, havde også retten. Og byttet spredtes til landets befolkning, hvis liv derved blev lettere og mere behageligt. Faust fortsætter sine bestræbelser, beruset af magtens sødme, men blind for de omkostninger, der er. Alt må vige for hensynet til fremgang og fremskridt, og de, der har en anden mening, er tåber og fejles hensynsløst til side. Faust har ingen skrupler, han ser kun de resultater, der kan måles og vejes. De lidelser, hans befalinger påfører de utallige, der må adlyde, ser han ikke. Årene går og går, og da han bliver gammel, står han tilsyneladende på

magtens tinde, og Mefisto nærmer sig for at få pagtens udbytte. Men Faust er imidlertid blevet en anden, og nye tanker sniger sig ind i hans bevidsthed, og de hindrer den sande lykke.

»Såfremt jeg kunne fri
mig for magtens snarer
og glemme alle trylleformularer
og stå for dig, natur
frigjort og sand
da var det møjen værd
at være mand«

Og Faust siger videre: »Kun den fortjener friheden og livet, som dagligt må erobre dem begge to.«

Videre forestiller han sig at »stå blandt frie folk på fri mands grund.«

Ville det kunne ske for ham, ville han sige til øjeblikket: »Den skønne stund, forbliv, forbliv«

Da ville han have nået den sande lykke. Men han når den ikke, og dermed har djævelen ikke vundet ham til evig tjeneste i helvede.

Dermed er spillet mellem den onde, Mefistofeles, og mennesket Faust til ende.

Men når Goethe i første trediedel af det nittende århundrede er optaget af skuespillets problematik og Knud Hansen igen ca. 150 år efter, er grunden naturligtvis, at de begge ser, hvordan den industrielle tidsalder præger sine menneskers forhold.

Det kan undre, at Goethe på så tidligt et tidspunkt kan pege på farerne ved den industrielle revolution. Det er rigtigt, når Knud Hansen siger, at Goethe sagde noget profetisk om den tid, der fulgte efter.

Faust blev påvirket af Mefisto i en sådan grad, at han hensynsløst fejede alt til side, der stod i vejen for hans planer. Han var som besat af en dæmon. Den virkelighed, Goethe har sin inspiration fra, er uden tvivl den, der allerede på det tidspunkt var i England. Her startede den industrielle udvikling. Det første var spindemaskinen i 1760'erne. Senere kom mekaniseringen af vævningen. Dette blev en total forandring af bomuldsindustrien. Tidligere havde England importeret bomuldsvarer. Nu blev det modsat. Det blev en stor eksportartikel. Og den hjemmeindustri, der havde været en vigtig indtægtskilde for mange landboere, blev fuldstændig udkonkurreret. Udviklingen forstærkedes yderligere af en parallel udvikling inden for jernproduktionen og kulminedriften, der efterhånden udviklede sig til storindustrier. Altsammen båret frem af endnu en ting, opfindelsen af dampmaskinen omkring 1780.

Men en anden ting må også med for at fuldende billedet, den såkaldte agrare revolution. Fra gammel tid havde jorden omkring landsbyerne været delt ud i små jordlodder, akkurat som i Danmark og andre europæiske lande.

Udenfor disse smålodder lå overdrevene, og her havde alle lov til at græsse deres dyr. Også småkårsfolk, der kun havde et enkelt dyr eller to. Sådan havde det været fra tidernes morgen. Men nu opstod der tanker om en mere rationel udnyttelse af jorden. Nye teorier og metoder både indenfor jordbrug og kvægavl opstod. Man fandt ud af, at jordfordelingen måtte laves om. De små lodder skulle udskiftes og sammenlægges. Og det blev de. Men det var kun de rige, der havde råd til at gennemføre disse bekestelige forandringer. De mange småbønder kunne slet ikke være med, og de så sig nødsaget til at sælge deres jord til godsejerne. England blev storgodsernes land, og den almindelige bondestand fik dødstødet ved denne forandring.

Hermed opstod flugten fra land til by. Og i byerne havde man brug for landboerne i fabrikkerne. Tidligere havde de nogenlunde kunnet forme deres egen tilværelse. Nu måtte de indordne sig under fabrikkesherrernes betingelser. Og det betød eksistensminimum, op til 16 timers arbejdsdag og de mest usunde forhold. Gennemsnitsalderen for en spindearbejder var under 40 år.

Der blev udvist den største menneskeforagt og hensynsløshed. Alt måtte vige for magtbegær og stræben efter størst muligt udbytte, og det blev anerkendt i de besiddende klasser. En af tidens helte, hertugen af Wellington udtalte om arbejderklassen »at den var pøbel og alt for foragtelig til at man kunne skænke den bare en eneste tanke.«

Børn blev brugt til arbejdet i fabrikker og miner. Allerede fra 5 års alderen kunne de gøre nytte.

I 1819 kom en lov, der bestemte, at børn skulle være fyldt ni år, før de måtte anvendes til arbejdskraft, og at de ikke måtte arbejde mere end 12 timer i døgnet. Dette gjaldt dog kun inden for bomuldsindustrien, ikke i minerne. Der kom enkelte andre beskyttelseslove for børn i industrien, men det var først i slutningen af 1800-tallet, da fagforeningerne var blevet stærke nok, at der kom virkelige forbedringer.

I enhver historiebog kan der læses videre om dette sørgelige kapitel i menneskehedens historie. Her vil man også blive orienteret om det videre omfang denne udvikling tog. Slavehandel – kolonialisering, omvæltning af gamle kulturer og værdifulde livsmønstre. Og udviklingen fortsætter i nutiden, men nu i stadig større perspektiver. Nu er det ikke kun enkelte befolkningsgrupper, enkelte kulturer, enkelte lande. Nu er virkningerne globale – når ud til alle, eller vil snart gøre det. Forurening af jord, luft og vand er netop nu pinligt aktuelle emner, og over os hænger truslen om kernevåben og kernevåbenkrig, som en truende sky, der nok aldrig forlader os.

Og alligevel fortsætter vi på samme måde. Det ser ud, som om vi stadig tror, at effektivitet og fortsat vækst er vejen. Vi er som besat af denne dæmon, skønt man inderst inde godt ved, det er en misforståelse. Men systemet fortsætter, og flere og flere bliver infiltreret, jo mere det moderne handels- og omsætnings-samfund breder sig. Omsætningsmidlet, penge, der er værdimåleren i handel

og omsætning har udvidet sit område til også at omfatte menneskelivet. Og da dette, menneskelivet, falder udenfor almindelig mål og vægt, er det, at der opstår den skrigende disharmoni, der er ved at tage livet af os.

Hvad er der da at gøre? Det spørgsmål stiller Knud Hansen også i slutningen af kapitlet. Han siger dertil: »Måske er der ingenting at gøre. Måske er der det at gøre, at vi opgiver de forfejlede idealer og får noget nyt i sinde.« Og videre »forudsætningen herfor må vel være, at vi opgiver troen på det, vi i øjeblikket har i sinde, troen på nødvendigheden, og i stedet giver sig til at stille spørgsmål«.

Goethe lader Faust få en anden erkendelse, et andet syn på livet. Derved undgår han den evige fortabelse.

Også nutidsmennesket må finde en ny erkendelse, en ny måde at forholde sig på overfor vores fælles helhed, – ellers undgår vi ikke katastrofen.

K. Holm Pedersen

I bogens øvrige kapitler arbejder Knud Hansen videre med disse alvorlige spørgsmål.

Et enkelt afsnit »Evangeliet« gengives i sin helhed lige herefter.

Evangeliet

Et kortfattet udtryk for hvad evangeliet er finder vi i bjergprædikenen. »Thi gud lader sin sol stå op over onde og gode, og lader det regne over retfærdige og uretfærdige« (Mt 5,45). Ingen kan sikre sig guds godhed ved præstationer – hverken ved lydighed mod en bestemt morals bestemte fordringer eller ved tillid til en bestemt kulturs uovervindelige overlegenhed, hverken ved flerkoneri eller enkoneri. Evangeliet er påstand om at gud elsker dig og accepterer dig som du er, og at det har han bekendtgjort i Kristus.

Det betyder ikke at evangeliet er uden indflydelse på et menneskes måde at være til på, hvis man gribes af det og tror på det. »Troen er en så levende, skabende, virksom og mægtig ting at det er umuligt at den ikke ustandseligt skulle gøre gode gerninger« (Luther). Ligesom det er meningsløst at opfordre den kække til at være dristig, den glade til at være munter, den tørstige til at drikke, lige så meningsløst er det at opfordre troen til at foretage sig noget. Det er umuligt for den at lade være. Den glade må nødvendigvis lade sin glæde gå ud over andre, enten de er ham venlige eller mindre venlige. Glæden forsvinder hvis man forsøger at beholde den for sig selv. Det samme gør troen. Den der i troen har oplevet guds nærhed som et umotiveret gode, gribes uvilkårligt af en indre drift til godhed mod andre. Evangeliets påstand om at du er accepteret af den almægtige, at han elsker dig og regner din person for dyrebar, kan ikke undgå at give dig nye øjne at se med. Du ser da at ethvert menneske er dyrebart i skaberens øjne, og dermed også i dine. Du forstår at ingen må hindres i at leve livet så mangfoldigt som muligt.

Evangeliets indhold er med andre ord ikke identisk med en moral der er lagt fast ved hjælp af bestemte vedtægter. Der er ud fra evangeliet ingen begrundelse for at foretrække den ene moral fremfor den anden, f.eks. den europæiske fremfor den afrikanske. Hvis der i et afrikansk trekoneægteskab hersker en harmonisk gensidighed mellem manden og konerne, og konerne indbyrdes, vil der ikke af evangeliet kunne indvendes noget mod et sådant ægteskab. Hvad evangeliet vil er ikke at give moralske forskrifter, men at forkynde guds godhed og intet andet. At det så også får konsekvenser for et menneskes tilværelse at inkludere sig med evangeliet, skyldes ikke en moralsk forskrift, det skyldes den drift der er i troen til at dele ud af sin rigdom. Hvis du i troen har oplevet at være dyrebar i guds øjne, vil du ikke kunne undgå at opdage at også dit medmenneske er en dyrebar virkelighed. Når Jesus helbredte mennesker på en sabbat, forsvarede han det med at mennesket ikke er til for sabbatens skyld, men sabbaten for menneskets (Mk 2,27). Omsat til den sammenhæng det her drejer sig om: – mennesket er ikke til for moralens skyld, men moralen er til for menneskets skyld. Mennesket er i besiddelse af en værdighed der ikke findes noget andet sted i den os bekendte verden, hverken i moralske forskrifter eller i rituelle sabbatsregler. Det er hvad evangeliet forkynder.

Knud Hansen

Grundtvigske kulturmiljøer

Den religiøse vækkelsesbevægelse i begyndelsen af forrige århundrede skabte de første folkelige modkulturer. Den religiøse nyorientering åbnede for en individualistisk tankegang og blev derigennem fødselshjælper for en hel række andre folkebevægelser. Man kan sige, at den religiøse vækkelse dannede grundlaget for et mere pluralistisk samfund.

Vækkelsen greb omkring sig og profilerede sig efterhånden i midten af forrige århundrede i flere markante bevægelser. Disse bevægelser: grundtvigianismen og indre mission, luthersk missionsforening, baptisterne, metodisterne, adventisterne og de andre trossamfund, blev ikke blot religiøse retninger i kirkehistorisk forstand. De dannede også velafgrænsede kulturelle miljøer med tydeligt særpræg. Det kunne være fristende at sammenligne disse vækkelsesmiljøer, som har mange fælles træk (Balle-Petersen 1977 og 1981). Men det er der ikke lejlighed til nu, hvor vi skal koncentrere os om de grundtvigske kulturmiljøer.

Alle ideologiske bevægelser har to sider. Dels den instrumentelle: det man vil opnå og ændre i samfundet. Dels den ekspressive: samværsformerne og det kulturelle miljø. Hidtil har forskningen været mest optaget af de folkelige bevægelers instrumentelle og offentlige side, mens de ekspressive og private sider er blevet forsømt. man har beskæftiget sig med bevægelsernes ideologiske indhold og politiske sejre, men kun sjældent haft øje for den vigtige indflydelse, bevægelsen har på medlemmernes kultur og livsform (Balle-Petersen 1981a).

Med ord som livsform og livsstil tænker vi på de mønstre, som mennesker organiserer deres tilværelse efter, på fælles adfærdsformer og det materielle udstyr, man omgiver sig med. I livsformen i grundtvigske kredse findes bestemte tilbagevendende aktivitetsmønstre, som giver dette miljø et bestemt særpræg. Igennem livsstilen kommunikerer man på forskellige måder over for sig selv og andre sin sociale position og kulturelle identitet.

Religiøs vækkelse skaber ny kultur, nye livsformer. Vækkelse – eller bevidstgørelse, som den moderne betegnelse jo lyder – betyder, at man bliver nødt til at reorganisere sit verdensbillede. Det kan være en pludselig eller en langsom erkendelse, som bliver yderst konkret, når livsform og dagligliv skal tilpasses, så der er harmoni og balance mellem livssyn og hverdag. Der er ikke skrevet ret meget om disse dybt personlige erfaringer, som er en vigtig del af alle ideologiske og sociale bevægelser og som har fået forskellig udformning i forskellige bevægelser. I indre mission har der været en livlig diskussion om »mellemtingene«, det, der ligger mellem arbejdet og andagten, og i grundtvigske kredse har man talt om at »leve sin kristendom«. Også i afholdsbevægelsen og i de politiske bevægelser findes denne kamp mellem idealerne og den nære virkelighed.

Den grundtvigske bevægelse var ikke bare en modkultur i forhold til det

etablerede samfunds dannelse- og uddannelseskultur. Den var også – og i mindst lige så høj grad – en modkultur i forhold til datidens almuekultur. Grundtvigianernes forhold til almuekulturen var dobbeltbundet, præget som det var af en sammensat følelse af begejstring og afsky. Man dyrkede folkekulturens smukke og farverige traditioner og skikke, men tog samtidig skarp afstand fra andre sider af den traditionelle landbokultur, som man opfattede som rå: drikkeri og ædegilder, kortspil, løssagtighed, slagsmål og markedsløjer. man dansede nok »folkedans« i smukke og farvestrålende »folkedragter« – men fordømte samtidig de traditionelle legestuer og ungdomsgilder som vilde og usømmelige. den grundtvigske »folkekultur« var et finkulturelt destillat af almuekulturen.

Når en modkultur vokser frem, går det ikke stille af. Og religiøs vækkelse rummer altid noget eksplosivt, kontroversielt og voldsomt. De nye livsholdninger skabte konflikt og vakte stærke følelser. Etableringen af den grundtvigske alternativkultur betød ikke bare en kulturel nyorientering for de opvakte. Den rummede også en kritik af den »gamle« kultur og livsform, der ikke var »god nok«. De grundtvigske var kulturelle afvigere, der brød ud af lokalsamfundets fællesskab og normative konsensus. De nægtede at være med i den traditionelle landsbyselskabelighed ved gilder, bryllupper, barnedåb og begravelser. »Hvad mening er der vel i at samle folk, der bor i en vis omkreds af gildeshuset?« – skrev den grundtvigske bondedigter Mads Hansen i »Gårdmandsbogen. Et borgerligt ord til den danske bonde« i 1877 – »enten det er venner, eller det er fjender, enten det er ordentlige mennesker eller ikke, når man vil holde en eller anden hus- eller familiefest? Alt dette skrabsammen er kun til at hindre enhver god åndsyttring i selskabet... ved bryllupper, barnedåb og andre sådanne lejligheder må vi kun samle en kreds af venner, større eller mindre efter enhvers lyst og forhold, og det hvad enten disse bor i nabolaget eller længere borte« (Hansen 1877). Den folkelige bevægelses meningsfællesskab var med til at gøre afstand til noget, der i højere grad var kulturelt end geografisk bestemt. Når folk drog til folke- og vennemøder, kunne de rejse langt.

De grundtvigske blæste på den lokale præsts og skolelærers autoritet. De løste sognebånd til præster i andre sogne, og de startede egne friskoler og snart også egne valg- og frimenigheder. For dem blev interessefællesskab, venskab og åndelig slægtskab grundlaget for samvær og samarbejde. Ligesom de andre vækkelsesbevægelser brød de grundtvigske med det gamle bondesamfunds stavnsbåndskultur, hvor alene naboskab var grundlaget for samarbejde og fællesskab, og hvor det var tilhørsforholdet til landsbyen og sognet, der gav den enkelte identitet.

Det nye liv var samlende, oplivende, frigørende og nyskabende – for dem der var med. Men samtidig skabte det afstand mellem mennesker, satte skel og slog i stykker. Lokalsamfundet straffede de kulturelle afvigere med kraftige

negative sanktioner: social udfrysning, økonomisk pression, drillerier, trusler og fysisk vold (Balle-Petersen 1977 og 1981). Religiøse og politiske skel kunne nu skille familiemedlemmer, venner og naboer. Det viste sig ved familiefester, hvor man delte sig i forskellige grupper i stuerne eller i haven, det kunne ses ved barselsgilder, bryllupper og begravelser, hvor nogle af gæsterne spillede kort, mens andre sang og talte sammen i en tilstødende stue.

Lokalt fik vækkelsen store sociale omkostninger. landsbysamfundet var nu ikke mere en kulturel enhed, men bestod af flere grupperinger med forskellige livsformer og idealer. Der var sket en »åndelig udskiftning«, der fik mindst lige så stor betydning som udskiftningen af landsbyernes marker (Balle-Petersen 1981a: 117f). Landsbyens bylav og gildeslav blev afløst af et voksende antal lokale foreninger.

Den grundtvigske alternativkultur brød sig som sagt ud af lokalkulturens nabofællesskab. Et lignende opbrud fandt sted, når det gælder holdningen til slægtskab.

Slægtskab er en central dimension i menneskers liv og en vigtig retningslinje for orientering i tid – i fortid, nutid og fremtid. De nye religiøse tilhørsforhold ændrede synet på slægtskab. En ny form for åndelig slægtskab voksede frem i de grundtvigske kredse.

De nordiske myter og sagn gjorde, ligesom Ingemanns historiske romaner, folk fortrolige med fortiden. Den historiske bevidsthed blev dybere, og på den måde fik begrebet slægtskab også en dybere historisk dimension. Der blev skabt en levende forbindelse til de danske i oldtid og middelalder. Man kunne genkende sig selv og sin egen situation i de mytologiske og historiske fortællinger, og på den måde fik man et personligt forhold til fortidens mennesker. Man blev i familie med de danske i fortiden.

Det faldt derfor naturligt at opkalde børnene efter disse åndelige slægtinge. Navne som Aksel og Sigrid, Uffe og Ingeborg, Frede og Dagny, Helge og Astrid, Harald og Gudrun, Herdis, Gunhild, Eilif og Rigmor blev fra midten af forrige århundrede meget udbredt i grundtvigske kredse. Navne af denne type blev ganske vist efterhånden også taget op i mange andre miljøer, men koncentrationen af nordiske navne i de grundtvigske kulturmiljøer er påfaldende. Det er ikke svært at finde hele søskendeflokke, der alle bærer de karakteristiske nordiske navne.

De grundtvigske fik, når det gjaldt navnevalget, en »opklaret gang i ædle fædres spor«, men samtidig brød de ofte med nedarvet navneskik, der var et vigtigt led i bondekulturens traditionsbestemte markering af slægtskab og kontinuitet. Det vakte derfor bitterhed hos de gamle, at børnene ikke mere som før blev opkaldt efter bedsteforældrene eller afdøde slægtinge, og de kunne ikke begribe, »at børnene i stedet for kristne navne nu skulle bære de gamle hedningers (Larsen 1917: 162).

Venskabsbåndene og den kulturelle samhørighed med andre grundtvigske

skabte også en stærk følelse af åndelig slægtskab med vennerne. Denne følelse har også sat spor i navneskikken. Mange børn blev opkaldt efter kendte og afholdte grundtvigske i samtiden – af og til oven i købet med vedkommende fulde navn som fornavn: Ernst Trier Damgaard, Kresten Kold Smed, Rasmus Lund Søndergaard. Og i en friskole på Mors hed en af drengene Grundtvig Olesen.

På lokalt plan spiller »valgslægtskaben« til vennerne en vigtig rolle i det daglige livs kontakter og omgangsformer. De normer, som gælder i forholdet mellem biologiske slægtninge, bliver også bestemmende for relationerne til de åndelige valgslægtninge. Man støtter sine egne. Når mange mennesker træffer samme beslutninger på grundlag af sådanne loyalitetshensyn, bidrager det til at opretholde et socialt og kulturelt skel i et lokalsamfund. Selv indkøbene af dagliglivets fornødenheder kan være bestemt af det religiøse tilhørsforhold. I et vestjysk sogn køber valgmenighedsfolkene ind i brugsen, mens missionsfolkene støtter den lokale købmand.

Kulturen er det medium, som mennesker oplever omverdenen igennem, og som de organiserer deres hverdag efter. Kulturen former menneskers forestillingsverden og sætter grænser for, hvad der er muligt og tænkeligt. Religiøs vækkelse er en kulturel revolution, som ændrer disse grænser. De grundtvigske fandt frem til nye måder at være sammen på, og de fandt også frem til en ny måde at opleve, fortolke og forstå livet omkring dem på. De nye kulturelle indsigter og forestillinger præger gruppens adfærdsformer og materielle miljø. Kulturen skaber normer og forholdsregler såvel som meningsbærende symboler.

Kulturen er ikke blot et produkt af materielle forudsætninger og klasseskel. Kulturen er dynamisk og skaber også selv forestillinger om samfundet, visioner og handlingsprogrammer. Mennesker er på den ene side kultur-bærere, der er født ind i en kultur og derigennem ubevidst programmeret af den. Men de er også kulturbyggere, der selv aktivt fører kulturen videre. En kulturel arv er ikke nogen død kapital. De nye generationer forandrer den og giver den stadig nye udtryksformer.

Margretha Balle-Petersen.

Fra artiklen: Grundtvigske kulturmiljøer i »Efterklange«, udgivet af forlaget Centrum, Århus, 1983.

Årets gang

Det år, som her skal berettes om, adskiller sig ikke meget fra tidligere. Og alligevel er der nok et og andet, der melder sig ved tilbagetænkning. Men egentlig ikke som problemer, mere som noget vi arbejdede med, noget som dette hold især krævede af os. En overgang var der en meget dårlig omgangstone blandt eleverne. Det var på ingen måde noget ukendt. Det var det sædvanlige problem med behovet for at hævde sig. Det er jo som bekendt altid lettest at benytte sig af det negative. Den fristelse er vi alle ude for. Men hvor mange er sammen, i flokken, er fristelsen særlig stor. Bestræbelserne for at få rettet op på dette forhold gav resultat, og de var på ingen måde spildt. Mange blev mere voksne derved, og det endte med, at vi nu kan betegne elevholdet 1985-86 som et godt hold.

Vi var i dette efterår ikke på nogen større udflugt, som vi ellers ofte har været det. I stedet benyttede vi os af den nære omegn. En dag med godt vejr tog vi ud på en større travetur. Vi blev kørt ud til Dalbygård mellem Falkerslev og Maglebrænde og gik hjem derfra. Turen gik langs den gamle hovevej til herregården Skørringe. Derfra gennem skovene til golfbanen og

Virket Volde, hvor eleverne naturligvis måtte høre den historie, der knytter sig hertil. Den sidste del af turen gik gennem Hannenov Skov og Listrup. En lang tur at gå, men en skøn tur, og jeg nævner den som en understregning af, at vi bor på en smuk egn.

Elevdagen i oktober var naturligvis en begivenhed, vi var meget optaget af. Den har Martin Haugård fortalt om i sidste årsskrift. Dagen står for os som en god begivenhed.

Først i december var vi i København. Vi så Danmarks Akvarium, Zoologisk Museum, Tøjhusmuseet, Christiansborg og forskelligt andet, fordelt på flere hold. Dog var vi alle på Amalienborg Slotsplads kl. 12.00 for at se gardens vagtskifte. Tillad mig: Jeg er ikke imponeret af denne marionetforestilling. Det er som at se dukketeater, hvor alt personligt er bortelimineret.

Til sidst var vi på juleudstilling i hovedstaden.

Jeg har lyst til at fortælle et par hændelser. På Zoologisk Museum spiste vi vore madpakker og købte en sodavand til. Da jeg betalte herfor, fortalte man, at det var en fornøjelse at have besøg af os. »de unge havde opført sig så pænt«. Det var der ingen af os, der havde tænkt på. Vi havde opført os ganske almindeligt. Det er foruroligende, at dette ikke mere er det normale. De, der var inde at se på Christiansborg, blev fortalt det samme af betjentene der. Det var folk, der dagligt har besøg af skoler, der fortalte os det. Hvad siger denne skrift på væggen?

Det var i øvrigt en god tur.

Vi havde julemøde som sædvanlig. Vi var mange mennesker forsamlede. 250 har jeg noteret. Præsten fra Moseby, Jens Lose, talte om den forandring, der er sket i vort kulturelle mønster. Amerikaniseringen breder sig og kuldkaster gamle normer og traditioner. Denne tidsånd præger også julen, der i høj grad er blevet til kasseapparaternes fest. Men bag dette findes stadig drømmen om det fuldkomne. Gid julen må bringe os fred og forståelse for julebudskabets altafgørende betydning.

Det var en god juletale. Det var et rart møde med den nye præst i Moseby.

Udover tale og fællessang var der sang af skolens elever. Rytz havde indøvet nogle sange med hele flokken, og det fik megen bifald. Dagny Rytz sang også selv et par gange. Det var altsammen udmærket. Aftenen blev som sædvanlig en fin optakt til julen.

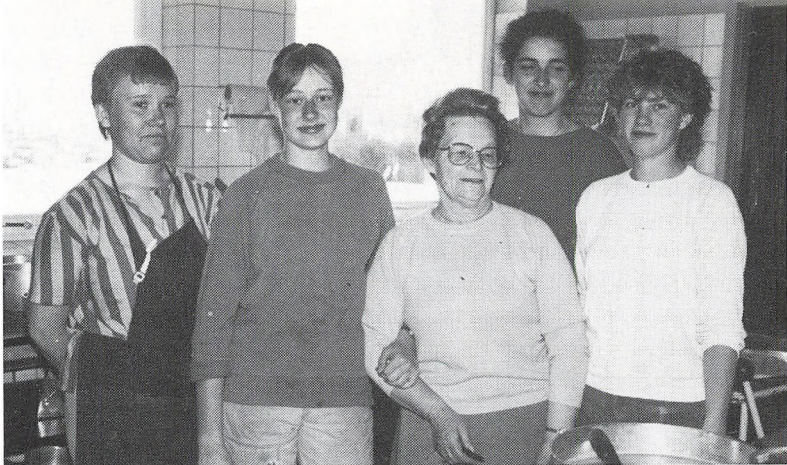
Vi havde først på året to foredrag. 2. februar talte sognepræst Asger Baunsbak-Jensen, Farum. Dette møde var arrangeret sammen med Horreby Aftenhøjskole. Foredragets titel var: Unge i teknologisamfundet, og det berørte mange aktuelle problemer i vor tid.

I marts måned var det andet møde. Her var det Kirkeligt Samfund, der var medarrangør. Taleren var redaktør Henning Skårup fra Statens Informations-tjeneste. Han kaldte sit foredrag: Sproget som redskab.

Det var et godt foredrag, og det var en nydelse at høre den veltalenhed, det blev fremført med.

Vi er glade for disse arrangementer. Vi håber herigennem at bibringe vore elever en forståelse for denne værdifulde tradition, der har været knyttet til skolen her i mere end hundrede år.

Der skete naturligvis også andre ting udover hverdagen. Vi var ude at se

Sukkerfabriken. vi havde det såkaldte Landbrugsspil på skolen. Vi var i teater et par gange, så bl.a. Laser og Pjalter af Bertol Brecht. Det gjorde et stort indtryk.

Og i februar var der erhvervspraktik, hvor eleverne var spredt ud i alle retninger for at gøre erfaringer til brug for deres erhvervsvalg.

At jeg kun nævner disse ting overfladisk er ikke udtryk for, at de kun har haft den betydning. Et skoleophold består af mange aspekter, der tilsammen udgør en forhåbentlig værdifuld helhed. Hvad der er vigtigst kan ikke siges, det er forskelligt fra person til person. Den enkelte kan måske ikke engang selv gøre rede derfor.

Forældredagen fandt sted midt i marts, og den må have en særlig omtale. Om selve dagen fortæller Anne Arhning længere fremme i skriftet.

Når forældredagen- og elevdagen med – står som noget særligt i forløbet, skyldes det, at der op til disse dage gøres en fælles indsats, med tryk på fælles. Bagefter kan vi altid konstatere, at det har været en oplevelse at være med. Det er en bekræftelse på, at når alle er med, og der udfoldes en levende vekselvirkning mellem de deltagende, da lykkes det. Betydningsfuldt er det naturligvis også, at vore gæster netop er forældrene. Mere positive gæster kan vel næppe tænkes.

Kommet så langt som til sidst i marts er det uundgåeligt, at vi ser afslutningen af skoleopholdet forude. Og vi ved, at inden må vi tænke på de prøver, de allerfleste elever har meldt sig til. Vi må derfor tænke på terminsprøver, årskarakterer og, allerede først i maj, på de statskontrollerede prøver. Alt det fik vi overstået, og inden de mundtlige prøver er der altid et pusterum i maj måned. Dette benyttede vi også i år til en længere tur. Vi tog til Vestjylland og boede på Oksbøl vandrehjem og tog ud herfra. Formålet var naturligvis, at vore elever, der alle er fra den frugtbare del af vort land, skulle opleve en hel anden dansk natur. Og det kom de til. På den midterste dag blev vi delt i 7 grupper, og disse blev spredt ud i alle retninger og gennemtravede

den særprægede natur i flere timer. Det kunne ikke undgå at gøre indtryk. At det var regnvejr, gjorde kun oplevelsen større. Hede, plantager og det store hav, alt var anderledes.

Vandrehjemmet var ganske udmærket, og det har sin egen historie. Det havde tidligere været lazaret i en flygtningeby, der var her fra 1945 til 48. Den havde på et tidspunkt ikke mindre end 38.000 indbyggere, mennesker der i krigens sidste periode over hals og hoved måtte flygte fra hus og hjem. Nu er kun den bygning tilbage, der tjente som sygehus i denne store by. Dog, lige ved siden af er der en fredfyldt plads, en kirkegård, hvor der er 1.675 grave. Et meget talende minde om det, der er foregået på dette sted.

På hjemturen kørte vi gennem det særprægede landskab langs Ho bugt, over Varde å, lige ved dens udløb, og videre sydpå mod Ribe. Igen måtte man falde i forundring over udsigten over det flade land med Ribe by og dens mægtige kirke i horisonten. Det historiske perspektiv vider sig ud, og svundne tider bliver nærværende. »Dronning Dagmar ligger i Ribe syg« – og meget andet af historien fra denne, vor ældste by. Og indtrykkene forstærkes yderligere ved at færdes i de gamle gader og stræder og ikke mindst ved besøget i Ribe Domkirke.

På turen herover besøgte vi et andet historisk sted, der også fortæller om længst forsvundne tider, det var Jelling. De store gravhøje, som jo alligevel ikke er gravhøje, kirken og runestenene, står som mægtige monumenter fra de tider, da Danmark blev til.

Jo, vi var vidt omkring.

Sidst i maj måned havde vi jubilarsammenkomst. 25 års- 40 års- og 50 års jubilarer var indbudt. Det var vellykket. Vi synes naturligvis, det var særlig interessant at tale med de, der havde været elever i vores tid.

Herefter var der kun kort tid tilbage. Og pludselig var der afslutning med farvel og ha' det godt – og fulgt med alle gode ønsker, spredtes de i alle retninger. Og så var endnu en flok blevet til tidligere elever.

Dette er beretningen om dette års elevhold. Og her var der, som det ses af de, der kender skolen, ikke meget, der adskiller sig fra andre år. Men på anden måde vil året stå som et meget markant år. Aldrig tidligere er der sket så stor en udskiftning i lærerkollegiet.

Allerede til april rejste Jørgen Grann på grund af sygdom. Det er naturligvis kedeligt, når vi må tage afsked med en lærer inde i et skoleår, bl.a. fordi det går på tværs af den plan, der er lagt. I dette tilfælde klarede vi det, fordi vi fik hjælp af Elsebeth la Cour, vores tidligere kollega gennem mange år og stadig gode ven. Efter afslutningen rejste Birgitte Hjorth. Hun skulle tilbage til Den frie Lærerskole for at fuldføre sin uddannelse. Vi siger tak for den indsats, der er ydet i årets løb. Tilbage er at fortælle, at Solvejg Østergård og Dagny Rytz også rejste. I henholdsvis 9 år og 16 år har de været med i arbejdet på skolen. Et fællesskab, bygget op gennem så mange år, afprøvet og tilpasset gennem vekselvirkning mellem stærke og svage sider og mellem mange forskelligheder, der alligevel er bundet sammen af en fælles grundholdning, er noget yderst værdifuldt. Vi var kede af Solvejgs og Rytzes beslutning, men var naturligvis fuldt forstående over for deres ønsker om at prøve nye veje og nye udfordringer. Der er ingen tvivl om, de gør god fyldest, hvor de er kommet hen.

Længere omme i årsskriftet er der en hilsen fra både Solvejg og Rytz.

Alt dette betød, at der måtte antages ikke mindre end fire nye lærere. Erling Christensen kom fra Den frie Lærerskole i Ollerup, Dorrit Keller fra Skårup Skolehjem, også på Sydfyn. Og desuden Grethe og Per Hammer, der kom fra Hellig Kors Skolen på Nørrebro i København. Sidstnævnte har herudover erfaring fra u-landsarbejde i Kenya og Bangla-Desh.

Vi håber disse nye må finde sig godt tilrette på skolen.

Til gengæld skete der ikke så stor udskiftning i køkkenet. Karen Sivertsen rejste ved årets slutning, mens Charlotte Karlsson, Lene Skovly Larsen og Heide Forslund fortsatte. Charlotte og Lena er nu køkkenlederelever. Af nye blev antaget Jane Kastруп og Heidi Kruse Nielsen. De er begge elever fra sidste år, så egentlig nye er de ikke.

Endnu et år er gået. Vi siger tak, også for det.

Glædelig Jul

Kirsten og Knud Holm Pedersen

Ny lærerbolig

Først i maj måned påbegyndtes denne nye lærerbolig. Nu ligger den fin og færdig på den anden side af Høiers vej bag ved Schmidts Hus. Bedre placering kan næppe tænkes, kun få skridt fra skolen. Leni og Kjelgård flyttede ind omkring 1. juli og er således husets første beboere. Det ser ud til, de befinder sig godt derved.

Forhåbentlig savner Kjelgård ikke alt for meget sine tidligere naboer, drengene på elevgangen. Her har han nemlig boet i hele 10 år, så det er jo en forandring.

Vi glæder os over huset, vi synes det falder godt ind i helheden.

K. H. P.

Forældredagen 1986

Forældredagen lørdag den 15. marts 1986 startede med formiddagskaffe i gymnastiksalen. Herefter var der modeopvisning, hvor elever, som havde haft syning i årets løb, viste deres resultater frem.

Så kom Knud P's springhold på gulvet efterfulgt af Solveigs flotte, inspirerende gymnastikhold.

Medens gymnasterne klædte om, blev gymnastiksalen lavet om til en foredragssal. Dagens emner var udviklingen inden for landbruget, boligen og befolkningen. Eleverne var delt op i grupper, som hver beskæftigede sig med sit specielle område. Først holdt hver gruppe et oplæg om, hvordan udviklingen var gået i de sidste 30 år, og derefter fik Holm en debat i gang.

Efter denne debat anrettede fru Holm, med hjælpere, et overdådigt frokostbord. I mellemtiden havde forældrene mulighed for at gå rundt i lokalerne, dels for at se plancher, som berørte debatten, og dels for at se udstillinger af sløjdarbejder, farvet garn, malerier og syet tøj. Efter frokosten var der dækket til kaffe og te i spisesalen.

Dagen afsluttedes med et dramatikstykke, der hed »Drøm og virkelighed«. Det bestod af små forskellige stykker, som alle havde et til fælles, nemlig at skildre den virkelighed vi lever i, og det, vi drømmer os til. Personerne viste, hvordan vi drømmer os til kunstig lykke og tilbøder mennesker, som vi tror er lykkelige, set ude fra. Hvordan det vi tror er lykke slet ikke er det, når vi kommer tæt på det. Alligevel drømmer vi alle, fordi vi måske ikke kan lide den virkelighed, som vi lever i, og derfor drømmer os til en anden. Mellem stykkerne var der musikindslag med Kjølgaard's band, som sang sange om drøm og virkelighed.

Fru Holm afsluttede en meget vellykket forældredag, hvor alle, både elever og forældre, havde en god og udbytterig dag.

Anne Arhning.

Elevdag 1986

Man var lige kommet ind i skolens rytme, da der blev snakket om elevdag, forældredag osv. Vi tog det afslappet, der var længe til.

Pludselig var der kun en uge til!

Den blev bl.a. brugt til at øve gymnastik og musik og få lært at lægge sminke på. Instruktørerne råbte og skreg, alt blev optaget på video og brugt til genvisning, så de forskellige fejl kunne blive rettet. Bag scenen var der også vild aktivitet, regissørerne havde nok at lave. Køkkenet havde travlt, lavede frikadeller og skrællede oceaner af kartofler. Fredag aften var der generalprøve, som forløb ganske godt, og man kunne være tilfredse med resultatet.

Elevdagen startede den 11. oktober kl. 11, men kl. 10.15 var det umuligt at holde presset fra de første tilbage, og gamle elever væltede ind. Kl. 11.15 bød Holm velkommen med en tale om gensyn og pladser her i livet. Derefter sang vi »Det lysner over agres felt.«

Skolens nye lærerpar Grethe og Per Hammer holdt et foredrag, der hed: »På arbejde i Kenya«. De viste en masse lysbilleder, hvortil Grethe fortalte om sit arbejde med nogle kvindegrupper, og Per om sit arbejde på en skole. Det var særdeles interessant og varede 45 minutter.

En kort pause, og så gymnastik. Læreren bag gymnasterne var Dorrit Keller. Først varmede de op, derefter viste gymnasterne 2 serier, som de selv havde lavet og instrueret. I øvrigt var dragterne hjemmeproduceret i herlige farver. Det blev modtaget med bifald.

Den servering, der fulgte, var lidt af et »brud« med traditioner. Man introducerede, som noget helt nyt »frikadeller og kartoffelsalat«. Desserten var »frugtsalat«.

Oven på dette måltid kom »fodboldkampen«. Trods de gamle elevers hårde spil, og totale mangel på sportsånd, måtte vi efter hård kamp erkende et knebent nederlag på 11-1.

På skolen blev der serveret kaffe med kage til. Bagefter startede underholdningen. Nogle af lærerne havde lavet en gennemgående dialog, som forestillede 2 gamle elever. Dialogerne, som handlede om fremmedord, blev kædet sammen med sketches. Ind i mellem blev der spillet hård rock af skolens band, ledet af Kjelgård. Bag scenen blev der sminket, så pudderet fløj omkring, regissørerne kæmpede med møbler, og videofolkene filmede på livet løs.

Det hele forløb meget fint, og ved firetiden takkede Kirsten af, og kort efter brød folk op.

Hans Lybecker og Jette Holtze.

Fra generalforsamlingen

Formanden bød velkommen til generalforsamlingen og indledte sin beretning med at betegne 1985 som et godt år for skolen, såvel elevmæssigt som økonomisk.

Årselevtallet blev det højeste nogen sinde, hvilket skyldtes, at der en del af året havde været 59 elever pga. særlige omstændigheder.

Der havde været et par udskiftninger, men de ledige pladser var hurtigt blevet besat.

Bygningsmæssigt er der ikke sket de store ting. Der er etableret et fotorum og anskaffet borde, der kan opstilles til forscene, hvilket er en billigere løsning end en tidligere tænkt.

Skolen har været medvirkende til at mindestenen over skolens tidligere forstanderpar Marie og Kristian Gregersen blev flyttet til Nørre Ørslev kirkegård. Her står den nu smukt placeret og vidner om disse to menneskers værdifulde indsats på Nørre Ørslev Højskole.

En ting, der har berørt sidste del af skoleåret, har været den store udskiftning i lærerkollegiet, der vil finde sted ved skoleårets afslutning. Jørgen Grann måtte afbryde sit arbejde på skolen og har været sygemeldt siden sidst i marts. Birgitte Hjorth rejser som planlagt for at videreføre sine studier på Den frie Lærerskole. Herudover rejser Rytz og Solvejg efter henholdsvis 16 og 9 års ansættelse på skolen. Rytz skal være med til at starte en højskole i Vendsyssel, og Solvejg vil prøve en anden skoleform. Formanden fremhævede, at de begge hver på sin måde har skabt respekt om deres lærergerning. De har bidraget til den gode ånd, der hersker på skolen og det gode arbejdsklima i lærerkollegiet. En hjertelig tak skal lyde til dem for veludført lærergerning med ønsket om fortsat lykke og held på deres fremtidige vej.

Som nye lærere er antaget Grethe og Per Hammer, Dorrit Keller og Erling Christensen. Vi håber, de må falde godt til her.

Der har i årets løb været den sædvanlige mødeaktivitet. Her kan særligt fremhæves forældredagen og jubilæumssammenkomsten for 25-, 40- og 50-års jubilarer. Et stort arbejde ligger forud for disse arrangementer. Der er ingen tvivl om, at det har stor værdi for skolen.

Skolens elevskrift kom igen i år i en smuk udførelse og fik en fin presseomtale.

Formanden omtalte også skolekredsen, der nu er på ca. 150 medlemmer. Der havde været nogen tilgang. »Skal skolekredsen aktiveres, og er kontingentbetalingen tidssvarende?« spurgte formanden. Han fortsatte:

Ja, jeg har forsøgt at fremhæve en del af de ting, som bestyrelsen har beskæftiget sig med i årets løb, mere skulle måske have været nævnt, men jeg må konkludere, at et godt og roligt arbejdsår er gået i vor gamle skoles historie. Den søgen, der er til vor skole, vidner også om den betydning den har i vort

samfund og i dagens Danmark i lighed med andre ungdoms- og efterskoler, ikke mindst som egnsskole for unge at søge hen for at dygtiggøre sig, men også for at give dem en ballast i deres fremtidige færd. Et skoleophold kan ikke vurderes i nuet, men er udviklende for de unge, og her er der mange ting, som tæller, som måske ikke her og nu kan beskrives, men skal ses på et længere sigt.

Hakon Winther sluttede sin beretning med en tak til lærerkollegiet og forstanderpar for god indsats i årets løb.

Holm Pedersen omtalte i sin beretning den store søgning skolen har i disse år. De to næste skoleår er fuldt tegnet; på 88/89-holdet er der kun et begrænset antal pladser. Det vil sige, at tilmeldingerne skal ske mindst 2 år forud. Dette kan lyde fascinerende, men er absolut ikke uden problemer.

Dette forhold kan ikke andet end give anledning til eftertanke. Hvorfor denne store tilstrømning til efterskolerne?

I det hele taget mærker vi sandheden i dette, at en skole er et spejl af det samfund, den virker i. – Netop i år har vi mærket dette tydeligt. Såvel på lærerplan som på elevplan. En lærer måtte opgive arbejdet, og hos nogle elever mødte vi en overfladiskhed, der var svær at komme under. Det kom til at præge holdet for meget. – Igen, vi måtte beskæftige os med – hvorfor dette? Hvorfor denne overfladiskhed og manglende koncentration?

Efter beretningen udspandt der sig en dybtgående samtale om især de sidst berørte spørgsmål.

Hakon Winther.

2 års arbejde i Kenya

»Lyngen sused, og skyen gled, udflugtsslængsler i hjertet sved.«

Andet vers af Jeppe Aakjærs »Ole sad på en knold og sang« beskriver en af hovedårsagerne til, at folk beslutter sig til at tage til »langbortistan« i kortere eller længere tid. Udlængsel. Opleve på sin egen krop, hvad man ellers kun hører og ser om.

Grethe og jeg havde i nogen tid gået og puslet med tanken. Jeg havde været ude før, og Grethe havde snuset til det på ferier m.m. Mellemfolkeligt Samvirke – M.S. – havde annoncer i avisen efter u-landsfrivillige, så vi sendte vores ansøgninger ind. Vi blev indkaldt til en hel dags udvælgelsesmøde – psykologsamtaler – gruppespil – engelsktest o.m.a. Trætte i hovedet blev vi, men også godkendt, og efter at have fået flere projekter i udsigt i Zambia og Tanzania endte det med at blive Kenya.

Orlov blev givet – læge- og tandlægeerklæringer – vaccinationer – udlejning af andel i kollektiv – forberedelsesmøder/kurser – flere vaccinationer – opbevaring af jordisk gods osv. osv.

I slutningen af juni 1982 farvel til familien i Kastrup lufthavn og endelig på vej! Dog først på kursus i Tanzania i halvanden måned vedrørende ens kommende land, arbejde, sprog mv. Dernæst over grænsen til Kenyas hovedstad Nairobi og så efter et par dage her vestpå mod vores bolig i de næste 2 år – ved Victoriasøens bred – en tur på 500 km gennem Østafrikas smukkeste land i vores 4-hjulstrukne minijeeplæsset til bristepunktet. 2 dage tog det, og omsider nåede vi frem til Afrika's største sø ca. halvanden gang Danmarks størrelse. Huset var et nydeligt, lille cementbygget sommerhus med bjerge på 3 sider og »søen« på den fjerde. Den eneste anden »hvide« i området var en hollandsk missionær 35 km væk. Huset var et lærerhus, som var bygget i forbindelse med den kostskole, som jeg skulle undervise på. Det var i august, så skolen havde ferie. Huset indeholdt de nødvendige møbler, da M.S. havde haft 2 u-landsfrivillige herude i de sidste 3 år. Køkkenet havde petroleums-køleskab og flaskegaskomfur. El var ukendt i området, så almindelige staldlamper var lyskilden. Vi fik hurtigt givet huset en gang maling indvendigt, og snart efter fik vi installeret netskodder ved alle vinduerne for at mindske malariafare, som var meget udbredt i netop det område.

Skolen var en lokalt startet drenge-kostskole med 4 klasser, 8-11 skoleår. Den bestod af 5-6 lærere og ca. 120 elever – 2 sovesale, og maden blev lavet over åben ild – majsgrød om morgenen – majs og bønner og evt. kål til middag og aften – kød ca. 1 gang om ugen. Jeg var den eneste uddannede lærer på skolen, indtil der et halvt år senere ankom en engelsk frivillig, en Oxforduddannet zoolog, som underviste i fysik og biologi. Jeg havde alle engelsktimerne på skolen – 26 timer ugentlig. Alle fag undtagen Swahili (østafrikansk

fællessprog) på skolen, ligesom alle højere uddannelser foregår på engelsk i Kenya. Efter form 4 (11. skoleår) går man så til eksamen, og i tilfælde af et godt resultat kan man så fortsætte med 2 år på high school til studenter-eksamen med adgang til højere uddannelse.

Der betales skolepenge, og det ligger på ca. 4 mdr. bruttoløn for en ufaglært arbejder – en stor belastning for mange familier med mange børn, og kun få med faste indkomster har mulighed for dette. Naturaløkonomien er stadig den væsentligste del af den kenyanske landbofamilies økonomi. Ret ofte blev elever sendt hjem efter skolepenge, og det kunne godt tage flere måneder, før de vendte tilbage. Hvis skolepengene ikke blev betalt, var der jo heller ikke mad – lærerne fik ikke løn osv. Det skete faktisk, og eleverne blev sendt hjem – heldigvis var vi betalt af M.S. i Danmark.

Undervisningen var meget traditionel – kridt og tavle (grønmalet væg) og ofte kun få bøger til mange elever. Generelt var eleverne meget ivrige efter at lære, men også i Afrika findes dovne, umulige og pjattede elever – overgangsalder er et universelt fænomen, – dog var de her forskånet for den vestlige verdens kommercielle og overfladiske ungdomskultur. Hen på eftermiddagen var der fodbold, volleyball og atletik, og om aftenen var der lektielæsning i petroleumlampens skær – 1 lampe pr. ca. 30 elever. Eleverne stod selv for diverse klubaktiviteter såsom debatklub, geografiklub m.m. Alle skulle bære skoleuniform med shorts og selv sørge for vask og personlig hygiejne – alt dette foregik ved søen, da skolen ikke havde indlagt vand. Skoleåret fulgte kalenderåret, og eksamen foregik i november-december – alt sammen skriftligt.

Hele skolesystemet var stadig præget af det britiske, men Kenya fik jo heller ikke selvstændighed før i 1964. De fleste af elevernes mødre og mange af fædrene var analfabeter, og da deres lærere i de første 7 år ofte var meget ringe, og de samtidig aldrig havde set de tekniske opfindelser, bøgerne ofte nævner som en selvfølge, er det klart, at al indlæring var svær. Eksempelvis var jeg en dag nede ved søen for at lede efter en bestemt fiskeart sammen med en besøgende ven. Vi blev som så ofte fulgt af en samling interesserede skolebørn. Jeg tager mit kamera frem og tager et billede af min ven. Kort efter mander en af de mere kvikke sig op og går hen til ham og spørger på nydeligt engelsk »Do you also have a telephone?«

Grethes arbejde viste sig at være noget mere ustruktureret. Grethes forgænger havde »startet« en kvindegruppe i nærheden af skolen. Det viste sig imidlertid, at der allerede var en gruppe her – så vild forvirring og lus i skindpelsen. Grethe fandt snart ud af, at der i distriktet længe havde eksisteret kvindegrupper. Det gik ud på, at kvinder slår sig sammen om et projekt, hvorved de gerne skulle kunne tjene nogle kontanter f.eks. ved hønseavl, æg, grøntsagsdyrkning, fåreavl, fiskeri m.m. Rundt omkring i områderne sidder der så regeringskonsulenter, der rådgiver grupperne inden for diverse områder og sørger for at få skaffet startkapital til f.eks. indhegning, hønsehus, fiskenet

m.m. En lokal gruppe ved skolen dyrkede en art kål tæt ved søen. Så en nat havde en flodhest »listet« sig op og raseret de lækre grønne planter. Så var det nødvendigt med pigtråd. De lokale konsulenter havde ikke engang en cykel til at komme omkring med, så arbejdet med grupperne blev naturligvis lettet af, at vi havde en bil – den eneste i området! Ofte kunne ikke engang den 4-hjulstrukne komme frem, og de sidste kilometer foregik gående i den kraftige varme. Hvis et møde med en gruppe var planlagt til kl. 13.00, kom det sjældent i gang før ved 14-15-tiden. Og maden blev aldrig tilberedt før gæsterne mødte op, så som regel var mødet ikke færdigt før henad solnedgang (ved ækvator *hver* dag kl. 18.30). Til gengæld havde Grethe så ofte en gave med hjem – en høne og sågar en ged – naturligvis altid levende – garanti for friske varer. Samtidig forsøgte Grethe at skaffe midler til projekterne gennem f.eks. u-landsfonden af 1962, M.S. eller en dansk klasse på vor skole i København, som samlede penge ind til fiskegruppens net.

Selve transporten ville naturligvis forsvinde med os, men vort håb var, at grupperne så selv ville kunne klare sig og ellers vide, hvor de skulle henvende sig.

Grethes arbejde som såkaldt kvindegruppekoordinator var uden tvivl det mest givende og interessante af vores arbejde, idet kvinderne i den 3. verden ofte er særdeles hårdt arbejdende, da de pga. mændenes arbejde langt væk i byerne ikke alene havde deres eget traditionelle område at passe, men også den del, som mændene havde udført, da de stadig arbejdede hjemme.

Som nævnt var vi de eneste, der havde bil i området, så i tilfælde af alvorlig sygdom m.m. kørte vi gerne folk til det nærmeste lokalhospital. En aften stod en mand uden for vort hus og spurgte, om jeg ville køre hans far derind, idet han var for syg til selv at gå. Jeg kørte hen til mandens hjem, og skønt jeg havde mødt ham et par gange før, kunne jeg dårligt kende ham nu, hvor han var fuldkommen udtørrt af væskemangel. Han havde kolera og døde kort efter sin ankomst til hospitalet.

En dag kom en lokal lærerinde højgravid og spurgte, om vi kunne køre hende til hospitalet. Grethe kørte afsted, men pludselig hørte hun et højt skrig i bunden af vognen. Barnet var født, og moderen ønskede at vende om. Grethe kørte hende imidlertid det sidste stykke til hospitalet, hvor alting viste sig at være i orden. En dreng var født. Det niende barn i en række – noget nær gennemsnittet blandt kenyanske kvinder.

I april 1984 fødte Grethe Marie på Nairobi hospital. Fødslen gik fint, men på grund af de mange sygdomme i vores område, besluttede vi os til at tage hjem efter de 2 år, kontrakten lød på. Uden Marie havde vi nok forlænget vores ophold ved Victoriasøen i mindst et år.

At komme hjem til Danmark efter 2 år langt ude på landet i et u-land er en underlig fornemmelse. Man betragter Danmark og danskerne på en anden måde end man plejer – forbrugerismen, familiesammenholdet, børnene m.m.,

og vi må med skam melde at disse sammenligninger sjældent kommer danskerne til gode.

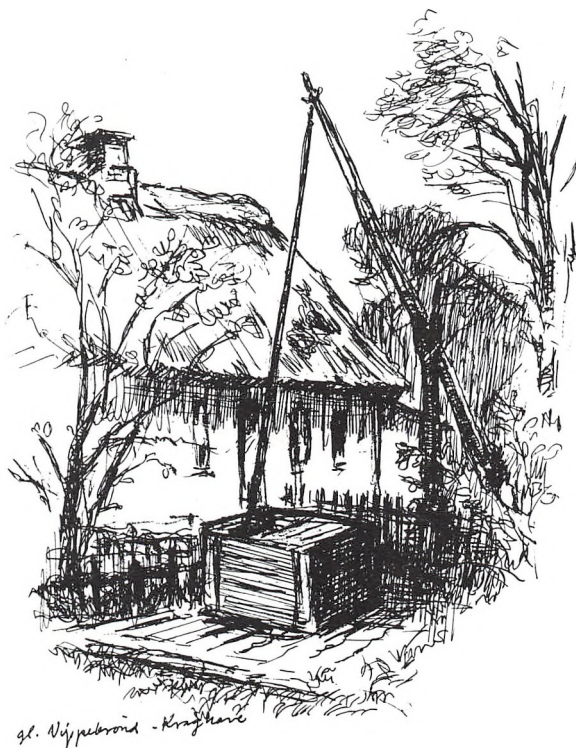
Lad os slutte som vi begyndte med Aakjærs Ole sad ---
De sidste to vers lyder sådan:

Over havene hyrden før,
fårene står der endnu og glor.

Ej kan bede og får forstå
længslers tog over bølger blå.

Med venlig hilsen
Grethe og Per Hammer

P.S. Nærmere oplysninger om M.S.'s frivilligprogram: ring 03 86 86 28.

Brev fra USA

For to år siden fik jeg den idé, at jeg ville ud at se en del af verden samt opleve en anden kultur. Jeg søgte gennem Nykøbing F. Rotary Club og var så heldig at blive accepteret som en af deres to udvekslingsstudenter i år. Derfor sidder jeg nu i starten af et fantastisk år i staten Connecticut i det nordøstlige USA.

Jeg rejste ud den 14. august med et håb om, at dette måtte blive et skønt og uforglemmeligt år. Efter en rejse på ni timer fik jeg en strålende modtagelse i lufthavnen af min nye »mor« og »søster« samt præsidenten fra den lokale Rotary Club. Derefter gik det op for mig, at min drøm var blevet til virkelighed, og jeg længtes efter alt det nye, som ventede mig.

De første par uger gik med at lære familien rigtig at kende samt med at finde mig til rette i mit nye hjem. Begge dele kom hurtigt, og allerede efter et par dage følte jeg mig hjemme. At jeg faldt så hurtigt til, kan jeg kun takke min dejlige værtsfamilie for. De er begge to fantastisk søde, og de giver mig følelsen af, at jeg er en del af familien og ikke bare en gæst i huset. Det er skønt, og det gør hver dag lys og dejlig for mig.

Windsor High School er et helt kapitel for sig. Vi er ca. 1400 elever på skolen, hvoraf en tredjedel er sorte. Deres system er meget anderledes end det danske, og de første par dage var det svært at finde ud af deres regler og i det hele taget bare at finde rundt på skolen.

Her er det eleverne, som går fra lokale til lokale, mens lærerne er i samme rum hele dagen. Det betyder, at i vores fire minutters frikvarter er gangene fyldt med elever, som kæmper for at komme frem til deres næste klasse. Det giver en skøn atmosfære på skolen, og stemningen er altid høj. Lige så snart klokken har lydt, er gangene som blæst for elever, for bare et minuts forsinkelse accepteres ikke.

Det regnes for en selvfølge, at alle elever tiltaler lærerne med hr. og fru, samt at man har meget respekt for dem. Det betyder, at den fjant og fnis, som let kan foregå i en dansk skoleklasse, ikke forekommer her. Alle sidder stille og lytter til lærerens vise ord, og diskussioner om et aktuelt emne er bandlyst. De første par skoledage beundrede jeg alle, fordi de kunne være så rolige, men nu er det også blevet en naturlig ting for mig.

Det er meget spændende at være en del af livet på skolen, og jeg har allerede fået en masse søde venner. Langt de fleste af både eleverne og lærerne er meget interesserede i mig samt de fem andre udvekslingsstudenter, som er på skolen. De fleste har overhovedet ingen forestilling om, hvad Danmark er, eller hvordan vi lever. Nogle tror, at Danmark er en by i Vesttyskland, mens andre mener, at jeg kommer fra en anden amerikansk stat.

Alle stiller mig spørgsmål, og de spørger om alt, lige fra om vi har indlagt vand i vore boliger til om vi kører i hestevogn, eller om vi kender til biler! De griner, når jeg fortæller, at Danmark er på størrelse med Connecticut, og at der

kun er fem millioner indbyggere. Når jeg så fortsætter med at fortælle, at man skal være millionær for at køre rundt i en Cadillac, ender de fleste med at få latterkrampe. Men det er en gensidig glæde at snakke med alle, og desuden er det meget lærerigt for mig.

Min værtsfamilie lever gud ske lov ikke helt op til den typiske amerikanske levemåde med »fast food« og underholdning af tv døgnet rundt. Vi spiser det jeg vil kalde almindelig mad, altså kartofler, grøntsager og kød. Det er meget normalt, at vi spiser ude fem-seks gange om ugen, og det er alt lige fra morgenmad til aftensmad. Jeg var meget forbavset de første gange, de inviterede mig med ud for at spise morgenmad, men det har jeg vænnet mig til. Her er det meget almindeligt, at man spiser morgenmad ude, især i weekenderne, og alle restauranter samt cafeteriaer er stoppet med mennesker. Det er i det hele taget de færreste, som laver al maden selv. Det mest almindelige er, at man enten rører et pulver op eller opvarmer indholdet fra en dåse. Men det er også hurtigt og let, og det er, hvad amerikanerne ønsker, det skal være.

De fleste amerikanere fordriver en stor del af tiden med at se fjernsyn. Min familie har ikke mindre end fire fjernsyn i huset, og vi kan se udsendelser fra 12 forskellige kanaler. Jeg synes, at det er en kedelig form for tidsfordriv, men den bliver benyttet af mange her.

En mere alvorlig side af den amerikanske levemåde er det voksende problem med især unges misbrug af hårde stoffer samt alkohol. Da min »mor« er politibetjent, har jeg også fået den side af USA tæt ind på livet, og det er skræmmende at se, hvor alvorligt problemet er. De fleste elever på high school'en tager stoffer mere eller mindre regelmæssigt, og mange af dem vil ikke indse faren ved det. I øjeblikket gøres der meget for at stoppe det, men spørgsmålet er, om ikke det er for sent at gøre noget nu.

Livet herovre er svært at beskrive, så det giver et klart indtryk af, hvordan det virkelig er. Men jeg kan i alt fald kun anbefale andre at tage ud, hvis de har lyst til at opleve et andet land og en anden kultur. Det er en udfordring for en selv, men det kræver, at man kan tilpasse sig en anden levemåde end den man er vant til. Men det er helt sikkert en fantastisk oplevelse, som ikke kan måle sig med ret meget andet.

Til slut en hilsen til både elever og lærere på elevholdet 1984/85 med håb om, at alle har det godt.

Kærligste hilsener.

Susanne Østergaard.
elev 84/85

Mødet med Japan

Efter at have været 9 måneder på gymnastikhøjskolen i Ollerup havde jeg fået rigtig lyst til at rejse ud i den store vide verden. Ikke mindst havde jeg fundet mig en rejsefælle, men vi havde også fået os nogle kontakter på skolen, som senere skulle føre os til eventyrlandet Japan.

Da gymnastikken kom til Japan, var det nemlig igennem Niels Bukh (Ollerups stifter), og på den måde blev der skabt kontakt mellem gymnastikhøjskolen og deres »søsterskole« Tamagawa. Derfor er der hvert år elever fra Japan på gymnastikhøjskolen, og det var disse elever, vi havde mulighed for at besøge og bo hos. Ydermere havde vi fået adresser af en medarbejder på skolen, som også var japaner. Dette var meget fristende, og da min veninde/rejsefælle også havde kontakter i Australien, slog vi til efter et par måneders forberedelse, og bestilte en »Jordan Rundt-billet«. Planerne var/er, at turen skal gå til Japan-Australien og over Fiji-øerne hjem.

Efter endt skoleophold den 5. juni 1986 startede vi begge ihærdigt med at skrabe penge sammen. Efter to måneders hårdt arbejde stod vi pludselig med billetten og vores penge i Kastrup lufthavn den 25. august, klar til at flyve mod Japans lufthavn, Narita.

Og her er så mit første møde med Japan og mine indtryk. Landet er fyldt med mennesker, biler og lysreklamer med fremmedartede tegn. En overvældende, uoverskuelig bymasse, der kædes sammen af et enormt undergrundsnet og utallige jernbanelinjer. Alle »tomrum« bliver udfyldt af rismarker og fabrikker, så det hele udgør en postkortagtig, eventyrlig, smuk natur. Hele landet er en blanding af en gammel indgroet kultur og et moderne teknologisk, med et utroligt tempo, nyudviklet samfund. Alt dette er bl.a. Japan.

Selve Tokio virker meget afskrækkende ved første møde. Man overrumpler helt af menneskemylderet, men man vænner sig hurtigt til det, og det virker faktisk fascinerende, når man dykker ned i det. Man kan ikke undgå at blive smittet af befolkningens dynamik.

Som sagt er her sort af mennesker på gader, i bygninger og ikke mindst på de utroligt mange undergrundsbaner. Man kæmper sig frem som på Strøget i København ved juletid. Når undergrundstogenes siddepladser og stropper er optaget, sætter man det til en udnyttelsesgrad på 100%, men i myldretiden er udnyttelsesgraden helt oppe på 225%. Man »står på nakken af hinanden«, og flere gange må kontrollørerne hjælpe til med at døren kan lukkes – de maser folk ind og giver så tegn til afgang. En station som Shinjuku (nær Tokios centrum) har daglig 2 millioner rejsende.

På vejene er det lige så slemt. I dagtimerne er mindst 1 mill. køretøjer ude at køre hele tiden, men det går forbavsende godt. Man respekterer hinanden, og ønsker man at krydse en vej, gør man bare tegn, og straks bliver der gjort plads

uden sure miner. I den her forbindelse må jeg lige indskyde, at jeg også har prøvet at køre bil i Japan – dog i en mindre by med færre biler, men »systemet« gjorde sig også gældende her. Endvidere er det venstrekørsel, så det var lidt svært i starten.

Trods hele dette menneskemylder er der aldrig opræk til panik eller kaos – det er et kaos med system. Alle venter pænt på, det bliver ens tur, og det hele glider forbavsende hurtigt »der u' a'«. Noget meget overraskende er den renlighed, der hersker overalt. Det er en uskreven regel, at ingen smider med papir, for alle ved, at hvis de gjorde det, ville det i løbet af »nul komma fem« ligne en losseplads.

Japan er på størrelse med Sverige, men det er kun 15% af hele landet, som er beboeligt, og her skal bo ca. 103,7 millioner mennesker. (I Sverige kun ca. 8,3 millioner). Flere og flere flytter ind til storbyerne, bl.a. på grund af den højere levestandard her. Og hvor gør man så af alle de mennesker? – Jo, man bygger ikke ud, men opad. Flere og flere skyskrabere skyder op i Tokio, og folk klumper sig sammen. Vejnettet bliver udvidet i højden, og det er ikke ualmindeligt at opleve 2 eller 3 motorveje oven på hinanden i det centrale Tokio.

Myndighederne har prøvet at dæmpe for den voldsomme tilflytning til bl.a. hovedstaden Tokio, men det er ret umuligt. Hvis man tager uden for Tokios bykerne, ser man sjældent højhuse, og forstæderne præges af små to-etages huse, der ligger så tæt, at man ikke engang kan få en hånd imellem husnumrene. Tokio har haft to enestående chancer for at få en byplan, der kunne fungere rigtigt. Først i 1923 efter et jordskælv, og efter 2. verdenskrig, men begge gange gjorde myndighederne intet for at få skabt en byplan. Husene og vejene rejste sig på nøjagtig det samme sted.

Grundenes gennemsnitsstørrelse er ikke meget mere end 100 kvadratmeter, og arealet er udnyttet 90%. Japanerne klarer sig alligevel godt, bl.a. fordi de lever som for århundreder siden. Ingen deciderede møbler; man spiser siddende omkring et lille bord, og man sover på madrassen på gulvet. Om dagen er sengetøjet gemt af vejen i et lille skab. De japanske familier har også det til fælles, at alle deres ejendele er stablet sammen i kasser og æsker stående på hylder helt oppe under loftet, man smider ikke bare sådan ud! Når man tænker på den pladsmangel, der hersker i Japan, er det mærkeligt, at der midt mellem skyskrabere og motorveje ligger flere parker med grønne træer og masser af plads. Disse er »fredede« og trækker mange mennesker på fridage.

Den største religionsretning i Japan er buddhismen. Der findes mange sekter og undersekter inden for denne religion, men de har alle det samme grundsynspunkt. En anden religion, shintoismen, har næsten lige så mange tilhængere, man kan egentlig ikke sige, at det er en religion – nærmere en kultur, der er en blanding af moralfilosofi og dyrkelse af de kejserlige forfædre og familiens egne forfædre. Mange japanere går ind for både buddhismen og

shintoismen, fordi de mener, de supplerer hinanden. Buddhismens hellige bygninger kaldes templer, og shintoismens shiines. Der findes utroligt mange af de hellige bygninger, og det har virkelig været en oplevelse at opleve disse. (Der er kun meget få kristne i Japan).

Japanerne går 100% op i det, de har med at gøre, om det så er skole, idræt eller arbejdet. Der er vist ikke noget, der hedder: »Jeg gider ikke i dag!« Manden tager tidligt på arbejde og kommer sent hjem. Efter arbejdet (måske overarbejde) tager han sammen med sine arbejdskolleger et smut i byen og får et glas saké – japansk risvin. Måske er der arrangeret gymnastik/motion efter fyraften for medarbejderne – ganske frivilligt, men altid med meget stor tilslutning. Kort sagt, arbejdet er det halve af mandens liv, og hvis han kommer for tidligt hjem, kan han regne med problemer med konen, da det er ensbetydende med problemer enten med kollegerne eller arbejdsgiveren.

Generelt er japanerne meget gæstfrie, høflige, hjælpsomme og meget betænksomme, men alligevel lidt »bange« for os udlændinge. Grunden er sikkert, at det kun er de færreste, som kan snakke engelsk. Alle lærer 3 års engelsk i Junior High School, men ikke på samme måde som i Danmark. De har stort set kun grammatik og snakker meget lidt. Når vi møder nogle skolebørn, er det dog heldigvis enten med et smil eller et fnis og et »hello« eller »how do you do«. Vi er meget spændende i deres øjne.

I Japan har man mange traditioner og ceremonier. Dem er vi kommet meget tæt ind på. F.eks. går man ikke med sko indendørs, i stedet er der stillet tøfler til at benytte overalt – selv på toilettet (pedallokum) står der små gule tøfler. En anden ting er deres hilsen. Man giver ikke hinanden hånden, men i stedet bukker man. Og jo større betydning personen har for en selv, jo dybere bukker man.

Noget af det sværeste i starten var nok at vænne os til varmen og maden. Varmen virkede dobbelt så meget på os, da japanernes legemstemperatur er mindre end vores – ca. 36,4 er det normale for dem. Grunden er, at de indtager færre animalske proteiner. De første tre uger havde vi det frygtelig varmt, men vi har nu vænnet os til det.

Maden er jo lidt speciel og meget forskellig fra vores. De to mest specielle ting de spiser, er nok rå fisk og tang lige hevet op fra bunden af havet. Her siger vi altså pænt »nej tak«. Al maden bliver spist med pinde – lidt svært i starten, men nu går det ganske pænt. Japanerne spiser mange forskellige retter, men så også kun 2-3 gange om dagen og ingen mellemmåltider. Ved et måltid kan man sagtens have 5-8 skåle foran sig. F.eks. kan et morgenmåltid bestå af suppe, bønner, pølser, spejlæg, ris og mange slags japanske grøntsager, selvfølgelig dyppet i stærk soyasauce. Maden har vi også vænnet os til, og faktisk smager den ret godt. I starten kunne maven godt klare den store omvæltning, men på et tidspunkt sagde den dog stop. Det er dog kommet i orden igen efter lægebesøg og medicin.

Vi har indtil nu (den 6. oktober 1986) været i Japan nøjagtig seks uger og har boet hos fem familier. Vi har været heldige, at alle familier har været vidt forskellige. Nok skilte det ene besøg sig mere ud, da det foregik på landet. Vi besøgte familiens »country-house« – et stort familiehus beliggende i en dal i en landsby omgivet af store hjerger beklædt med grønne træer. Her fik vi en lille fornemmelse af, at 85% af hele Japan er ubeboet. Ellers havde vi troet, at Japan var én stor by med et mylder af mennesker overalt. Her oplevede vi en utrolig ro. Som naboer havde vi landmænd, som var i gang med at høste ris og se til alle deres afgrøder: grøn te, peanuts, bønner og mange andre japanske grøntsager. Det fik vi et godt indblik i.

De fem familier har alle en ting til fælles – de har alle haft forbindelse med Danmark eller ikke mindst gymnastikhøjskolen i Ollerup. Det bevirker, at der overalt er fyldt med souvenirs fra Danmark – og sørme om ikke det danske fodboldlandshold har fået en plads på væggen. Så er man ikke ret langt væk hjemmefra alligevel.

Ja, jeg nyder opholdet heri Japan i fulde drag og suger til mig af alt nyt af den fremmedartede kultur. Den 19. oktober rejser vi videre til Australien, og det ser vi meget frem til.

Med venlig hilsen

Lisbeth Bonde,
elev årgang 80-81.

Indtryk efter 1 måned over Atlanten

Nedenstående er mere eller mindre generelt udfra, hvad jeg har set, oplevet og konkluderet på en måned. Selv om jeg har kendskab til andre nanny-hjem, og visse ting går igen hos de fleste familier, er dette dog hovedsagligt om den familie, jeg er havnet i.

Før børnene er forældrene, derfor dette udgangspunkt. Det synes, at størstedelen af livet for disse forældre, består af arbejde. At arbejde mange timer om dagen, der betyder mange timers adskillelse fra deres børn, som de derved får et mærkeligt forhold til (og også til alt andet). Dette giver sig bl.a. udslag i en unaturlig undren over deres børns udvikling (f.eks. et for hver dag voksende ordforråd hos en 2-årig) og kunnen til flere ting end i sidste uge!

Forældre i denne prisklasse pylrer meget om deres børn. F.eks. i form af hoppen og springen for disse små verdensborgere i den sparsomme tid, de er sammen med dem, eller ved køb af nyt tøj og legetøj. Eller ved at formane deres nanny om ikke at anbringe babyen i kravlegård, at holde barnet i hånden hvert minut det er uden for huset, at have barnet konstant i syne p.g.a. kidnapningsfare o.lign.

Dog betyder disse samme forældre, skønt de ikke kender deres børn og deres glæder og sorger, hvad de oplever i skolen og med kammerater, hvilke ting de kan lide og ikke lide, at deres børn er det mest værdifulde de har (sammenligning med anden ejendom), og de derfor ønsker bedst mulig velvære og pasning af deres afkom. Denne pasning bliver imidlertid ikke udført af den mest nærliggende, og til en vis grad vel også den bedste kilde – men af en fremmed. For mange børns vedkommende en ny hvert år, som er den voksne, børnene ser i de fleste af deres vågne timer!

Hvordan kan forældrene fortælle denne ny, der kommer, at deres børn er velopdragne, kvikke og lignende, når de ikke kender dem? Kun få timer om dagen er de sammen med deres børn, som kommer tidligt i seng for at forældrene kan få fred til at oplagre energi til næste dag. Til at slappe af foran fjernsynet med mere end 20 kanaler, eller ordne hjemmearbejde fra jobbet!

Det kan undre en person som mig at tænke på, til hvad formål sådanne forældre i det hele taget er forældre. Hvis den største livsværdi for visse mennesker er at arbejde og derved udelukke en del andre ting fra deres tilværelse, hvorfor har de så børn? Det kan hverken være for deres egen eller børnenes skyld, da ingen af parterne får glæde af hinanden.

Hvad ernæringen angår er det hurtigt konstateret, at ernæringslære ikke er nær så udbredt her som i Danmark. Færdig frostmad, hvor eneste tilberedning er at anbringe det i en ovn, og dåsemad er meget udbredt. Det samme gælder alskens slik og kager. Interesse for mad, hvordan et måltid tilberedes, og hvad det helst skal bestå af, er langt fra kendt af alle. I »min familie« er f.eks.

aftensmåltidet ikke engang et samlingspunkt, hvor alle spiser det samme – sammen.

Når børnene så ikke spiser eller ser fjernsyn, eller begge dele samtidigt, er de beskæftiget med legetøj, som de ofte har så meget af, at hvert enkelt stykke mister sin værdi.

Legetøjet – som der reklameres med ind i mellem børneudsendelserne i tv – består dels af mange forskellige slags bløde dyr. Mest hunde, sikkert kompensation for »rigtige« hunde og andre kæledyr. Dels af biler, både og fly, der bliver til rumskibe og robotter ved at dreje en skærm her og åbne en dør der. Dels af utallige action- og barbie dukker, som har de utroligste evner til at udslette fjender og opnå magt – på en voldelig måde. Det er så børnene, som personificerer sig med disse væsener, der opnår/løser sejrens, hævnens og triumfens sødme!

Hvilken viden, oplevelse og holdning giver det børn at gå videre med i verden?

På en helt almindelig dag kan den tanke komme til en, hvad der egentlig opnås på et år, konfrontationer mellem forældres og ens egen holdning til børneopdragelse – eller livet – taget i betragtning. Næste år er der en ny nanny, og nye vaner og holdninger.

Heldigvis er denne verden, som vi elsker, broget, og der er mange forskellige mennesker og livsopgaver til – og der eksisterer børn af idag, der spiser hjemmelavet mad og forstår at værdsætte et dyr, et dalende blad og regnens dråber. Også de bliver morgendagens voksne.

Linda Juliussen
elev 80/81

Linda har et efterskrift, hvor hun bl.a. skriver: Jeg vil sige, hvis ikke man finder ud af, hvad man vil, så finder man i hvert fald ud af, hvad man ikke vil – i verden! Det er godt at se en masse nye og anderledes ting, og livsstile – det får mig til at værdsætte og være glad for mit hjem og opdragelse mere end jeg egentlig har tænkt over før. Ligeledes glæder jeg mig til jeg igen er i Danmark – ikke fordi jeg ikke synes dette år er spændende og glæder mig til alt det, jeg kommer til at opleve, men bare fordi Danmark er hjemme!

Julius

En hilsen

Klokken er 11.30. Det er en af mine såkaldte mellemtimer, der i dag bruges i AV-rummet til forberedelse og lignende. Nogle elever har rengøring, jeg hører en støvsuger og en der fløjter. Andre vasker gulv på gangen. I køkkenet ved jeg, at 15 elever er ved at gøre frokosten klar. Kigger jeg ud, ser jeg rideundervisningen i fuld gang. Ridebanen ligger lige uden for, bag ved ligger engen, hvor hestene går til daglig. Længere borte ser man en af Halsted Klosters store skove, som i øjeblikket er klædt i »efterårsdragt«. Dette er et typisk billede af hverdagen her på Halstedhus, hvor jeg for tiden bruger mine kræfter, min tid og ikke mindst mine erfaringer.

For bare fire dage siden var der elevdag på Nørre Ørslev. Altid en festlige dag – og naturligvis også i år et strålende vejr med sol og fine farver. Mange tanker ryger gennem hovedet, når man møder »gamle« elever, »gamle« lærere og den »gamle« skole. Hvor meget de og den har lært mig.

Erfaring er en god ting, både gode og dårlige. Jeg har høstet mange på Nørre Ørslev, som jeg bruger flittigt af, både her og andre steder.

Som bekendt valgte jeg at prøve noget andet efter sommerferien. Det var en hård beslutning, som ingen endnu ved om er rigtig. Uanset hvad man foretager sig og hvilke ting man gør, vil det altid være en god ting at betragte tingene fra andre vinkler og længere fra. Så kommer de sande værdier frem og bliver endnu mere værdifulde, ingenting er fuldendt, hverken mennesker, skoler eller andet. Klart er det dog at vi alle stræber efter at færdiggøre tingene eller vedligeholde dem. De faste rammer må være der og i dem må vi så fylde på, reparere, male, gøre rent osv. Nørre Ørslev er en ældre skole, denne skole er kun seks år. Blandt andet derfor er tingene anderledes. I min indledning skrev jeg om nogle af de gøremål eleverne har – nemlig de mange praktiske. Det er en god ting, og fungerer godt, men kræver netop faste rammer. Hvis tingene virker, må det være fordi der foregår noget værdifuldt. Samarbejde og fællesskab er store og vigtige ting og absolut noget, man må stræbe efter. Vi forsøger at lære de unge mennesker det, og kan kun gøre det, hvis vi som skole og lærere har fornemmelsen af det og selv kan klare det. Det kræver, at vi som medarbejdere vil noget, at vi hver især har en idé med arbejdet, ideer, som kan kobles sammen til en helhed.

I skrivende stund har vi her på Halstedhus ingen forstander – lærerne må finde et fælles grundlag at arbejde ud fra. Det er utroligt spændende, men hårdt. Forskellighederne kommer til overfladen, man er nødt til at markere, hvad man gør og vil. I en sådan periode tæller erfaringen meget – den gør tingene mindre svævende, men eventuel uenighed kan den ikke takle. Situationen har lært mig og samtidig vist mig, at over fællesskabet og samarbejdet må der være nogle, der kæder sammen, trækker i trådene, træffer afgørende beslutninger. Kort sagt: får tingene til at glide, så ikke kræfterne skal bruges de forkerte steder – de unge mennesker har meget brug for os. Dette være sagt med håbet om at vi snart finder en anden forstander. Min erfaring siger, at vi kan ikke være foruden på længere sigt.

Til slut sendes mange venlige hilsener og mange slags tak til jer alle.

Glædelig jul.

Solvejg.

Kære alle!

Hermed en lille hilsen fra det nordjyske nærmere betegnet Nordjyllands Idrætshøjskole.

I skrivende stund, hvor efterårsblæsten farer omkring hjørnerne, og hvor regnen pisker ned, er her barskt og stridigt – men ikke surt og koldt – Vendsyssel er en dejlig landsdel – ihvertfald det jeg har nået at opleve af den.

Vi har forrygende travlt. Det første elevhold ankom 1. september. Samtidig med, at de gik ind af hoveddøren, forlod håndværkerne skolen af bagdøren – for dog at vende tilbage mange gange – i dag kan det stadig forekomme, at jeg holder foredrag, hvor jeg skal konkurrere med boremaskinens infame lyd – men som I jo er bekendt med, har jeg en kraftig røst, så det er som regel mig der vinder.

Vi har et pragtfuldt elevhold, og dagene er gået slag i slag – vi har et aktivitetsniveau, som ligger meget højt. Ud over dette har der været mange afbrydelser i hverdagen bl.a. på grund af vores indvielse, som strakte sig over dagene 17. til 19. oktober.

Det blev et storslået indvielse, som kulminerede med besøg af ca. 7000 mennesker om søndagen, da vi holdt åbent hus.

Om fredagen havde vi den officielle indvielse, hvor dronning Margrethe holdt åbningstalen og undervisningsminister Bertel Hårder festtalen. Ud over disse to taler spillede Ålborg Symfoniorkester – der var ta' selv kaffebord til 800 mennesker – fællessang – og ti taler mere med begrænset talertid på 2,30 min. På medarbejdernes vegne holdt jeg tale, og jeg sagde følgende:

»Vi indvier i dag en smuk skole – en skole, der gerne skulle danne ramme om et værdifuldt indhold.

Denne ramme har for mange mennesker været en livsopgave. Nu er rammen færdig, og det blotte øje kan se, det er en smuk ramme.

Det er altid utrolig vigtigt med en ramme – men hvis der ikke foregår noget i den, er rammen meningsløs.

Det er blevet vores opgave at give rammen indhold, at give den mening. Det er vi både stolte og taknemmelig over, og vi vil gøre, hvad vi formår, for at leve op til, at indholdet bliver ligeså smukt.

Vi vil ikke sætte mennesket i centrum – men menneskelivet. I vores indvielsessang skriver Knud Holst i vers 6:

Det er så let at give op og lade alt stå til.

Men det er ikke livet og ikke hvad vi vil.

Vi har en styrke i os selv – en kraft at tære på:

Vi tror, at det kan nytte – og livet skal bestå.

Det er vores ansvar at påvirke vore omgivelser til ikke at give op og lade stå til.

Den græske filosof Platon har sagt: at hvis man kun beskæftiger sig med ånd, vil man blive *fej* og *slap* – og hvis man kun beskæftiger sig med kroppen, vil man blive *plump* og *primitiv*.

Indholdet her på Nordjyllands Idrætshøjskole, vil være vores forsøg på at udvikle krop og ånd sammen i en naturlig vekselvirkning – en vekselvirkning, der gerne skulle være starten eller fortsættelsen på en udvikling, som giver forståelse for omgivelsernes forskellighed.

En forståelse for, at det kan nytte noget – en forståelse for, at *man* betyder noget – og en forståelse for, at det betyder noget *hvad* man gør og *hvordan*.

Den forståelse kan man kun opnå ved at have mod til sig selv.

Først når mennesket har mod til sig selv, har det overskud til at se omverdenen – til at være noget og til at gøre noget for omverdenen.

Det er vores håb, at vi kan være medvirkende til, at menneskelivet betyder noget – at menneskelivet får mening.

Jeg vil slutte af med at citere sidste vers i indvielsessangen:

Et øjeblik er ingenting – sekundet er kun kort,
men af det fødes tiden – så sløs det ikke bort.

Det splittede skal blive helt og ikke Ragnarok.

Når vi at g' det mening, så har vi nået nok.

Som det fremgår kan i se, at det er andet end idræt, vi vil satse på, Jeg vil slutte med at ønske alle en glædelig jul samt et godt nytår.

Dagny Rytz

Skolens lærere

Knud Holm Pedersen
Kirsten Holm Pedersen
Knud Pedersen
Erik Kjelgård
Karin Christensen
Per Hammer
Grethe von Müllen
Dorrit Keller
Erling Christensen

Skolens bestyrelse

Gdr. Hakon Winther, Bækvej 18, Radsted, 4990 Sakskøbing (formand).
Fru Asta Jensen, Nr. Vedby Kirkevej 21, 4840 Nørre Alslev.
Gdr. Helge Larsen, Vålse Vesterskovvej 13, 4840 Nørre Alslev.
Provst Allan Pedersen, Bønnetvej 6, 4871 Horbelev.
Inspektør Erik Abel, Birketvej 107, 4941 Bandholm.
Fru Birgit Holtze, Moschavevej 1, Krårup, 4930 Maribo.
Gdr. Jørgen Larsen, Oustrupvej 2, 4863 Eskilstrup.
Driftsleder Erik Roed Hansen, Hamborgskovvej 54, Sundby, 4800 Nykøbing F.
Gdr. Henning Christensen, Vestvej 8, Herritslev, 4880 Nysted.
Gdr. Thorkild Bonde, Havlykkevej 15, Ulslev, 4872 Idestrup.
Gdr. Arne Høst Hansen, Listrupvej 49, 4800 Nykøbing F.

25 års jubilærer:

Siddende fra venstre: Kurt Jensen, Sven Åge Nielsen, Borge Spohr, Jens Chr. Jacobsen, Hans Henning Schmidt, Erik Suhr Hansen, Erik Jacobsen, Flemming Larsen, Hemming Beske. Stående fra venstre: (holm), Gert Egebak Sørensen, Kjeld Bonde, Erik B. Hansen, Poul E. Mogensen, Bent L. Petersen, Per Nielsen, Flemming Christensen, Knud Hansen, Flemming Elkar Sørensen, Kaj Jørgensen, Åge P. Skov, Vagn Lølle, Svend Beske, Helge Åge, Jørgen Carstensen.

25 års jubilærer:

Siddende fra venstre: Grethe Løllike, Birgith Bohn, Bodil Christensen (Lise), Ellis Jensen (Hansen), Eva Reitz, Kirsten Antoft (Nielsen), Lissi Christensen (Jørgensen). Stående fra venstre: Ingrid Petersen (Kristensen), Karen Antoniusen (Reitz), Birthe Andersen (Pedersen), Gurli Brandt Nielsen (Hansen), Kåte Sørensen, Ilse Olsen (Lang), Gunhild Svensson (Pedersen), Solveig Christensen (Arildsen), Holm.

40 års jubilarer:

Siddende fra venstre: Villy Lagerbon, Kirsten Kyo (Reinhardt), Ruth Larsen (Børresen), Lise Juliusen (Christensen), Karen Christoffersen (Rasmussen), Børge Hansen. Stående fra venstre: (Kirsten og Knud Holm), Vagn Oze Tønnesen, Viggo Madsen, Erik Madsen, Hans Jensen, Poul Madsen, Henning Christensen, Hans Hansen, Asger Houmand, Aage Jørgensen.

50 års jubilarer:

Siddende fra venstre: Asta Jensen (Dalby), Birgit Frederiksen (Bonde), Inger Henriksen (Hansen). Stående fra venstre: (Kirsten og Knud Holm), Arne Hansen, Verner Clausen, Thyge Bonde, Otto Ib Petersen.

Nyt fra gamle elever

I år har vi igen skrevet ud til de, der var elever for 10 år siden. Vi har fundet mange i år, men desværre har vi ikke hørt fra så mange, som vi havde håbet på, men en tak til de der har skrevet.

Jette Clausen hedder nu Kruchow. Jette skriver: »Det er utroligt så hurtigt 10 år går, håber ikke de næste 10 år går lige så hurtigt.

Efter et halvt år i køkkenet hos jer, kom jeg på Sy- og Tilskærerskolen i Nykøbing F. Derefter på Bornholms Højskole, så i huset på Langeland. Fra august 1979 til januar 1982 var jeg på Håndarbejdsseminariet i Nyk. F., hvor jeg boede på kollegiet. Der mødte jeg min mand. Vi flyttede til København, hvor jeg arbejdede i en børnehave i et halvt år. Juli 1982 flyttede vi til Rødby, her bor vi nu. Vi fik en pige i september 1982. Indtil januar 1984 gik jeg arbejdsløs, hvorefter jeg fik arbejde på Lokalhistorisk arkiv i Rødby Havn. Jeg fødte en dreng i september 1984. Jeg arbejder nu på Lollands Buntmageri. Det er dejligt.

Vi har købt hus på Marielyst, som vi flytter ind i til foråret, da bliver min adresse Bøtøvej 45, Marielyst, 4873 Væggerløse.

Indtil da bor Jette Lindevang 4, 4970 Rødby.

Bente Mathiesen blev i 1984 færdig med en uddannelse som køkkenleder og fik derefter arbejde i en nystartet vuggestue. Her arbejder Bente endnu, men kunne godt tænke sig noget andet.

Bente fortsætter sit brev: »Jeg bor i København og der har jeg nu boet i al den tid, hvor jeg har været i vuggestuen. Jeg tror nok, at jeg vil tilbage til Falster igen, men jeg kan ikke rigtigt finde ud af det.

Bente er hverken gift eller har børn. Hendes adresse er c/o Bøtten, Fælledvej 9 I.tv. 2200 København N.

»Efter endt skolegang på Nr. Ørslev Ungdomsskole sommeren '77 kom jeg i lære som ekspedient i radio- og tv-forretning. Der blev jeg udlært i 1980 og arbejdede der i ca. 3 år. Derefter fik jeg job som tekniker i et import-eksportfirma i Køge, der handler med solarier. Der arbejder jeg stadig, men nu som teknisk konsulent.

Jeg bor endnu alene i Køge på Kindbergvej 7, og er hverken gift eller har børn.«

Dette fra Jess Matthiesen.

Marianne Jacobsen skriver således: »Efter elevtiden blev jeg på skolen som køkkenpige i et år. Derefter flyttede jeg til Haslev, og fik arbejde som køkkenpige på Haslev Efterskole, også i et år.

Så fik jeg arbejde på et plejehjem som ufaglært sygehjælper i 3½ år. I

mellemtiden blev jeg forlovet og vi flyttede til Næstved, hvor vi købte hus. Jeg fik så arbejde på et plejehjem her i Næstved, også som sygehjælper.

Nu er jeg elev igen, på sygehjælpereskolen i Næstved, og skal op til afsluttende eksamen i november 1986. Jeg har fået orlov fra det sidstnævnte plejehjem, og jeg håber at bestå og vende tilbage.

Jeg har en søn som er 3½ år, og min adresse er: Bakkekammen 1A, 4700 Næstved.«

Jens Thornemann har sendt følgende: »Efter jeg var færdig på Nr. Ørslev, tog jeg et halvt år på Svendborg Søfartsskole, hvorefter jeg kom i lære på Nakskov Skibsværft. Samtidig læste jeg til maskinist. Det blev jeg færdig med i april 1979, hvorefter jeg tog ud og sejlede som maskinassistent i 1 år. Det var så meningen jeg ville læse til maskinmester, men det sprang jeg fra efter halvandet år (dumt gjort). Herefter sejlede jeg igen og har sejlet lige siden kun afbrudt af, at jeg skulle være soldat på Grønland i 9 måneder. Det sidste år har jeg kørt containerkran i Vestafrika.«

Jens bor Oehlenschlägergade 8. 5.tv. 1663 København V.

Jens fortæller i sit brev også lidt om Ole.

Ole blev student og læste herefter HH. Efter 1 års arbejdsløshed fik han læreplads hos en revisor, som imidlertid ikke havde tid til elever, hvorfor han blev sagt op efter et halvt år. Da et vikarjob i Obs City 2 var udløbet, blev Ole ansat i Danmarks Kreditforening, hvor han stadig arbejder. Ole bor stadig hjemme. Åparken 9, 2600 Glostrup.

»Siden jeg sluttede på Nr. Ørslev Ungdomsskole, har jeg lavet lidt af hvert, men i hovedtæk kan jeg sige, at det første jeg gjorde, var at tage en HF-eksamen. Derefter tog jeg et år til England som au-pair. Jeg havde derefter stadigvæk lyst til at blive sygeplejerske. Derfor startede jeg på sygeplejeskolen ved Rigshospitalet og blev færdig i dec. 1985. Jeg arbejder stadigvæk på Rigshospitalet og bor alene i en lejlighed på Christianshavn, Andreas Bjørns-gade 14 II th., 1428 København K.«

Dette har vi modtaget fra Dot Hansen.

Henrik Friis Hansen har fået en uddannelse som landmand.

Henrik har netop købt nabogården til forældrenes gård. Her har han bygget en stald, så der er plads til i alt 130 stykker kvæg.

Gården driver Henrik sammen med forældrene samt et par medhjælpere.

Henriks adresse er Kertevej 7, 4892 Kettinge.

Karen Margrethe Kaare hedder nu Stilling til efternavn.

Karen Margrethe skriver: »Efter ungdomsskolen tog jeg et år på Handels-

skolen i Nyk. F. Derefter fik jeg læreplads i Spar Supermarked i Nyk. F. Som nyudlært ville jeg prøve noget andet og kom til en børnehave, hvilket jeg ikke synes var sagen.

Derefter har jeg prøvet at være selvstændig i en købmandsforretning. I øjeblikket går jeg arbejdsløs.

Jeg er gift og har en dreng på 3 år.«

Adressen er Fynsvej 13, 4800 Nykøbing F.

»Efter skoleopholdet blev jeg et år i køkkenet. Derefter tog jeg på Handelskolen i Nykøbing og tog den et-årige EFG-uddannelse. Herefter var jeg heldig at få læreplads som kontorassistent i et engrosfirma i Maribo, hvor jeg fortsat har arbejde.

I 1982 blev jeg gift med Jens, vi fik en datter i 1983. Vi bor nu i Kraghave på Musvitvej 18.

Lone Pedersen hedder nu Nielsen til efternavn.

Finn Petersen skriver: »Efter et lærerigt år på Nr. Ørsløv Ungdomsskole kom jeg i lære som elektriker. P.g.a. afmatning i byggesektoren, blev jeg fyret efter endt læretid. Herefter kom jeg ind som svejser på Hardi Sprøjtefabrik, hvor jeg var i et år. I mellemtiden havde jeg søgt ind hos KTAS som montør. Der blev jeg ansat 15. februar 1982 og arbejder stadig der. Jeg bor i en lille lejlighed i Nykøbing, og har været gift og har en søn på snart 3 år.«

Finns adresse er Korsgade 1 I.

Lene Rasmussen hedder nu Thustrup Madsen til efternavn. Lene blev for 5 år siden gift og har to piger på 3 og ½ år.

Lene bor Sakskøbingvej 38, Herritslev, 4880 Nysted.

Lene Jensen, Stengade 29, 2200 København N.

Lene skriver: »Efter at have arbejdet på Nobels Cigarfabrik i 4 år, kom jeg i kontorlære på en privat virksomhed, Induperm, i Nykøbing. Da jeg blev udlært valgte jeg at flytte til København. Her bor jeg stadigvæk efter 7 måneder, sammen med en veninde i en 4 værelses lejlighed på det pragtfulde »sorte« Nørrebro og arbejder i Andelsbanken i Lyngby.«

Niels Lejre fortæller: »Efter endt ophold på Nr. Ørsløv Ungdomsskole kom jeg på Tvedegård ved Stubbekøbing som landbrugselev. Der var jeg i 11 måneder, hvorefter jeg tog et halvt år til Canada på en Farm. Da jeg kom hjem blev jeg soldat på CF-kassernen i Næstved. Da soldatertiden var slut begyndte jeg at køre lidt Taxa og bus. For tre år siden fik jeg så en bevilling ved TAXA i Nykøbing og har holdt ved det lige siden.«

Niels bor Dalvejen 5, 4850 Stubbekøbing.

Lidt om Anitha Pedersen. Efter et år på Handelsskolen fik Anitha elevplads på Søllested Maskinforretning. Efter en arbejdsløshedsperiode fik Anitha job som assistent i Kreditleforeningen Danmarks afdeling i Maribo. Den er nu flyttet til Nykøbing.

Anitha er hverken gift eller har børn. Hun bor i eget hus Tværgade 33, 4800 Nyk. F.

Efter afsluttet læretid som elektriker har der været en arbejdsløshedsperiode, dog afbrudt af beskæftigelse både uden- og inden for faget.

Henrik Hansen fortsætter sit brev således: »Jeg blev for halvandet år siden ansat på sukkerfabrikken i Nykøbing F., hvor jeg i kampagnen arbejder som vagtelektriker. Uden for kampagnen er jeg beskæftiget med drift af kraft/varme og turbiner samt kedler.«

Henrik bor Bruntoftevej 19, Sørup, 4800 Nyk. F. sammen med Marianne fra 77/78. Sammen har de datteren Helene på 3 mdr.

Lene Heerup Larsen fortæller: »Efter opholdet på Ungdomsskolen tog jeg HF i Nykøbing F. Derefter flyttede jeg til København og arbejdede et år som pædagogmedhjælper.

Dernæst læste jeg 3 år på Københavns Socialpædagogiske Seminarium og er nu uddannet socialpædagog. Jeg arbejder i en vuggestue på Frederiksberg.

Jeg bor alene i en andelslejlighed på Østerbro, med fælledparken ved siden af.«

Lenes adresse er Ny Blegdamsvej 4 st.th., 2100 København Ø.

Eleverholdet 1981/82

Per Kragh er disponent i Solrød Trælasthandel.

Jens Larsen er lastbilchauffør i Ørslev.

Søren Holst Christensen er lastbilchauffør i Roskilde.

Susanne Mathiesen læser HH i Nakskov.

Marianne Møller er i huset i USA.

Kirsten Pilemand arbejder i Rødby.

Lisbeth er på rejse i Australien.

Susanne Mikkelsen er malersvend i Nykøbing F.

Susanne Madsen er på Krenkerup Gods kontor.

Per Houmann Pedersen er lastbilchauffør på Møn.

Anette Friis Pedersen er køkkenmedhjælper på »Humlegården«.

Poul L. Larsen er planteskolemedhjælper i Majbølle.

Grethe B. Rasmussen er pædagogmedhjælper i København.

Ulla Stang arbejder ved landbrug i Nr. Alslev.

Anita er fotohandler i Nykøbing F.

Anne Lise Jacobsen arbejder ved landbrug.

Carl-Emil Hansen er tømrersvend i Nakskov.

Ulla Binau læser til civilingeniør på DTH.

Ida Pedersen læser HF i Svendborg.
Tina Bonde arbejder hos en revisor i Svendborg.
Søren Østergård er soldat i Farum.
Dina Gorosch er lægesekretør i Gentofte.
Lone Larsen er hjemmegående husmor i Toreby.
Dorthe Mortensen er under køkkenuddannelse.
Trine Hacke er på Højskole i Hadsten.
Elin Spuur er i huset i Nr. Alslev.
Bo Ulrik Ibsen er tjener på Holeyby Kro.

Poul Lybecker Larsen

Elevholdet 1983/84

Claus Andersen er landbrugsmedhjælper.
Tim Andersen er elektriker i Fensmark.
Berit Nielson er kassedame i Netto på Amager.
Lene Nielsen er i huset på Ålholm Slot.
Henning Bentsen er landbrugsmedhjælper ved Slagelse.
Niels Bom er autolakerer på M.F.A.
Kirsten B. Nielsen går på handelsskole i Nykøbing.
Teddy Carstensen arbejder på Saksøbing Sukkerfabrik.
Henrik Høver er radiomekaniker i Stege.
Birgit Greve går i 2.g på gymnasiet i Tåstrup.
Lene Christensen er på højskole på Langeland.
Ulla Jacobsen går i 3.g i Greve.
Henrik Jensen går også i 3.g men i Nykøbing.
Michael Prier Jensen er mekaniker i Ø. Kippinge.
Marianne Risager Rasmussen er gartner elev i Odense.
Sadi Petersen er blevet gift og hjemmegående.
Pernille Beske er teknisk assistent på sukkerfabrikken i Nykøbing F.
Per Jensen er i lære som værktøjsmager på Hardi i Nr. Alslev.
Søren Jensen læser HH i Hillerød.
Anders Bo Larsen er lagerekspedient i Nykøbing.
Lene Ålborg tager Eifu-kursus i Maribo.
Björg Jacobsen er elev som blodbankslaborant.
Helle Ulrich Jensen går på Handelsskole i Nakskov.
Karsten Larsen arbejder på Lov Møbel- og Tæppelager.
Peter Michaelsen går i 3.g i Vordingborg.
Ib Nielsen er landbrugsmedhjælper på Møn.
Tine Brandt Hansen er elev i Tårs Brugs.
Birgitte Jensen tager HF i Vordingborg.
Anette Mathiesen er elev som lægesekretær på Gentofte Amtssygehus.
Lene Michelle Hansen går i 3.g på gymnasiet i Nykøbing.
Charlotte Møller er ekspeditrice i Nykøbing.
Lena Skovly Larsen er køkkenlederelev på skolen.
Claus Pederen går på gymnasiet i Maribo.
Martin Pedersen er blikkenslager i Nykøbing.
Torben Pedersen er mekaniker i Toreby.
Charlotte Karlsson er køkkenlederelev på skolen.
Anette Sørensen er kokelev på Mogenstrup Kro.
Helle Schuler er butikelev i »Deres« i Lyngby.
Thomas Svarre Rasmussen læser HF i Roskilde.

Morten Ringsing er landbrugsmedhjælper i Haderslev.
Michael Sørensen er modelsnedker i Viby Sj.
Michael Thomsen er maler i Vordingborg.
Christian Wibholm er landbrugsmedhjælper på Fvn.
Hanne Andersen hjælper murerarbejdsmænd på SID-området i Sundby.
Pauline Bruun er i USA.
Leni Kjelgård er lærerstuderende i Vordingborg.

Leni og Anders Bo

Elevholdet 1984/85

Anette Andersen er i huset i Nykøbing F.
Birthe Bentsen har på Handelskole i Nykøbing F.
Bettina Bjerre går i 2 g på Gymnasiet.
Jesper Bonde er på en gård i Toreby.
Martin Buch går på Handelsskole i Nykøbing F.
Lotte Bøggild går på HF også i Nykøbing F.
Ole Christensen går på Handelsskolen samme sted.
Hanne Clausen går på gymnasiet i Nakskov.
Heidi Forslund er i køkkenet på skolen for 2. år.
Jens Gottfredsen er i lære som pladesmed.
Erik Grant går på Handelsskole i Lyngby.
Flemming Hansen er i tømrerlære i Toreby.
Kurt Hansen arbejder på Stege Sukkerfabrik.
Lene Rosenkilde Hansen er slagtermedhjælper.
Morten Friis Hansen er automekaniker på Ford.
Niels Otto Hansen går på Handelsskole i Nykøbing F.
Pia Løvendahl Hansen går på Handelsskole i København.
Hans Henrik Hildebrand er fodermester i Kin.
Allan Holst går på Handelsskole i Svendborg.
Sonny Hornhaver går på Handelsskole i Nykøbing F.
Henrik Høyer er i lære som radiomekaniker i Lendemarke.
Ameena Jensen er kontorelev i Hellerup.
Bettina Jensen er elev på Tandlægehøjskolen.
Jens Peter Jensen er smedelærling i Stubbekøbing.
Michael Prier Jensen er mekaniker i Ø. Kippinge.
Per Jensen er lærling hos Hardi i Nr. Alslev.
Peter Rishøj Jensen er landbrugsmedhjælper.
Pia Jensen går på gymnasiet i Nykøbing.
Søren Jensen går på Handelsskole i Hillerød.
Lisbeth Johansen er elev i Danmarks Radio.
Kasper Jørgensen er landbrugsmedhjælper i Nr. Ørslev.
Susan Jørgensen går på HF i Nykøbing F.
Charlotte Karlsson er køkkenlederlev på skolen.
Jane Kastrup er i køkkenet på skolen.
Charlotte Kristoffersen er elev på Superfoss Korn.
Bo Larsen går i gymnasiet i Nykøbing F.
Elsebeth Larsen går på Handelsskole i Nykøbing F.
Kim Birch Larsen går på Jern og Metal også i Nykøbing F.
Lena Larsen er køkkenlederlev på skolen.
Lene Larsen går på EFG Levnedsmiddel i Ø. Toreby.
Linda Løntoft er på en papirfabrik på Amager.

Birthe Markersen tager HF i Vordingborg.
Lars Mortensen er i lære som gartner i Stubberup.
Anette Nielsen går på Handelsskole i Nykøbing F.
Jens Toxværd Nielsen er lærling hos Mertz i Nykøbing F.
Susanne Østergård er Rotary udvekslingsstudent i USA.
Dorit Olsen er i huset i Kraghave.
Lars Majland Olsen er i smedelære på Hasselø.
Gitte Schou Pedersen er kontorelev på LF Familiebrug.
Lene Petersen går på Handelsskole i Nykøbing F.
Marianne Risager Rasmussen er i gartnerlære i Odense.
Jette Ringsing er kontorelev på Kommunekontoret i Nykøbing F.
Anders Spohr går i gymnasiet i Vordingborg.
Anette Sørensen er kokelev på Mogenstrup Kro.
Anders Vaupel er lærling som maskinarbejder i Orehoved.
Charlotte Toxværd Nielsen går på Handelsskole i Nykøbing F.
Niels Henrik Hansen er landbrugsmedhjælper ved Fuglsang.
Rikke Boesen er elev på skolen.

Jesper Bonde

Elevholdet 1985/86

Anne Arhning går på gymnasiet i Nykøbing.
Rikke Boesen er på skolen endnu et år.
U'lla Bonde går på gymnasiet i Vordingborg.
Lars Brandt går på EFG jer og metal i Nykøbing.
Charlotte Broksø går på EFG jordbrug i Roskilde.
Inge Lise Brædder går på Handelsskole i Nykøbing.
Martin Buch går også på Handelsskole i Nykøbing.
Benedicte Byager går på Vordingborg Husholdningsskole.
Anne Carstensen går på Handelsskole i Vordingborg.
Annelise Christensen går på Handelsskole i Nykøbing.
Flemming Christensen er arbejdsdreng på Blikemballagen i Nykøbing.
Brian Due går på Nakskov Handelsskole.
Majbritt Frederiksen går på Prodokom i Mern.
Erik Grant går på Handelsskole i Lyngby.
Anders Hansen er landbrugsmedhjælper.
Helle Hansen går på Prodokom i Mern.
Ilse Hansen går på Handelsskole i Nykøbing.
Kim Hansen er 2. års elev på skolen.
Anette Heintz er elev på Gunslevholm Idrætsefterskole.
Dorte Henriksen er 2. års elev på skolen.
Jens Honoré går på Handelsskole i Slangstrup.
Henrik Jensen er arbejdsdreng hos en tømrer ved Slangstrup.
Martin Haugård går på Handelsskole i Vordingborg.
Pia Jensen går på Nykøbing Gymnasium.
John Jørgensen er elev på 2. år på skolen.
Niels Henrik Jørgensen er i elektrikerlære i Nykøbing.
Jane Kastrup er i køkkenet på skolen.
Carsten Krag er elev endnu et år på skolen.
Martin Kristensen går på handelsskole i Nykøbing.
Bo Larsen går på gymnasium i Nykøbing.
Lene Larsen går på EFG Levnedsmiddel.

Henrik Leire går på Handelsskole i Vordingborg.
Ulla Lund går på EFG Service i Nakskov.
Palle Madsen er i lære som tømrer i Damme.
Finn Mortensen er på Lundby Landbrugsskole.
Bent Møller er i lære som traktormekaniker.
Charlotte Toxværd går på Handelsskole i Nykøbing.
Heidi Nielsen er i køkkenet på Skolen.
Tina Noergaard er elev på skolen på 2. år.
Carsten Nørlem går på Handelsskole i Nykøbing.
Martin Nøhr går på EFG jern og metal i Nykøbing.
Dorit Olsen er i huset i Nykøbing.
Dorte Pommer Olsen er elev på skolen igen i år.
Jan Pedersen går på Handelsskole i Nykøbing
Jan Erik Petersen er 2. års elev på skolen.
Trine Petersen går på Den tekniske Skole grafisk linie i Odense.
Dorthe Rasmussen går på Handelsskole i Nykøbing.
Hanne Nyboe Rasmussen er elev på skolen på 2. år.
Michael Rasmussen går på EFG jern og metal i Nykøbing.
Sussi Rasmussen går på Maribo Gymnasium.
Anders Spohr går på gymnasiet i Vordingborg.
Karen Marie Spuur er ung pige i huset i Ønslev.
Annette Stang er elev på skolen.
René Stauner er også elev på skolen igen i år.
Per Stefaniuk er det samme.
Roland Sørensen er i mesterlære som elektriker.
Anette Stentbjerg er elev på skolen igen i år.
Sussi Hemje er elev på Stevns Ungdomsskole.

Venlig hilsen Sussi og Bo

ELEVFORTEGNELSE

1986/87

Birgitte Andersen, Nordvangsparken 32, 3460 Birkerød
Monia Foged Andersen, Lusemosevej 32, 4792 Askeby
Per Andersen, Søværnet 7, 4780 Stege
Berit Asklund, Christiansmindevej 9, 4800 Nykøbing F.
Karina Bentsen, Egeværnet 11, 4990 Sakskøbing
Rikke Boesen, Radbjergvej 2, 4873 Væggerløse
Pernille Christiansen, Frihedsmindevej 26, 4840 Nørre Alslev
Brian H. Frigaard, Vålse Vesterskovvej 28, 4840 Nørre Alslev
Ulrik H. Green, Nykøbingvej 98, Stødstrup, 4863 Eskilstrup
Anette Stentebjerg Hansen, Næsbæk 2, 4970 Rødby
Claus Elo Hansen, Taffelbays Allé 6, 2900 Hellerup
Helle B. Hansen, Fyrrevænget 6, Sundby, 4800 Nykøbing F.
Janne Hansen, Orebyvej 134, 4990 Sakskøbing
Kim Hansen, Egensevej 44, 4840 Nørre Alslev
Dorte Henriksen, Ved Teglskoven 12, 4891 Toreby
Dorthe Holm, Toftevej 6, Sundby, 4800 Nykøbing F.
Jette M. Holtze, Mosehavevej 1, Krårup, 4930 Maribo
Martin Hviid, Nystedvej 17, 4960 Holeby
Tina Jacobsen, Diesen Allé 42, 2791 Dragør
Hanne Lund Jensen, Bruntoftevej 2, Sørup, 4863 Eskilstrup
Poul Mølbjerg Jeppesen, Haregårdsvej 4, Vejringe, 4850 Stubbekøbing
Michael Lütken Johansen, Vestergade 39, 4891 Torchy
Jens Rosenkilde Jørgensen, Stevnsvej 118, Strøby Egede, 4600 Køge
John Jørgensen, Kippingevej 52, 4840 Nørre Alslev
Carsten Kragh, Fasanvej 25 II th., 4600 Køge
Anders Krarup Kristensen, Sløssevej 3, 4894 Ø. Ulslev
Marianne Kruse, Sakshøj 52, Sundby, 4800 Nykøbing F.
Brit Larsen, Blichersvej 8, 4863 Eskilstrup
Hans Lybecker Larsen, Oustrupvej 2, 4863 Eskilstrup
Karina Modig, Østervang 16, 4990 Sakskøbing
Dorrit Molin, Hejringe Huse 30, 4953 Vesterborg

Lena Juul Nielsen, Sønderbyvej 20, 4791 Borre
Morten Nielsen, Engtoftevej 8, 3520 Farum
Nanna Nielsen, Tåstrupvej 13, 4872 Idestrup
Pernille Bring Nielsen, Nyskolevej 12, Orehoved, 4840 Nørre Alslev
Torben Nielsen, Kørsledsvej 1, Tågense, 4880 Nysted
Tina Noergaard, Klodskovvej 77, 4863 Eskilstrup
Claus Dalsager Olsen, Engmosevej 9, Nagelsti, 4800 Nykøbing F.
Dorthe Pommer Olsen, Knoldeholmsvej 2, Frejlev, 4892 Kettinge
Kenneth Svénné Olsen, Orebyvej 36, 4990 Sakskøbing
Helle Pedersen, Nykøbingvej 235, 4990 Sakskøbing
Bettina Ter-Borch Petersen, Østervang 24, 4930 Maribo
Jan Erik Petersen, Lindevej 5, 4720 Præstø
Martin Weishaupt Petersen, Majbøllevvej 24, 4862 Guldborg
Søren Ploug, Lundegårdsvej 14, 4970 Rødby
Søren Nøhr Poulsen, Sofiegade 9, 4780 Stege
Claus Rasmussen, Herthadalsvej 4, 4840 Nørre Alslev
Hanne Nyboe Rasmussen, Guldborgvej 90, 4990 Sakskøbing
Linda Rasmussen, Karltoftevæng 69, 4970 Rødby
Claus Ringsing, Høvængevej 1, 4894 Ø. Ulslev
Christina Rose, Søbakken 19, 4760 Vordingborg
Jan Rytz, Skalbjergervej 9, Sludstrup, 4200 Slagelse
Mike Schmidt, Ejegodvej 23, 1.th., 4800 Nykøbing F.
Annette Stang, Kippingevej 26, 4840 Nørre Alslev
René Stauner, Ørslevvej 222, 4760 Vordingborg
Bo Lyngby Sørensen, Alstrup Skovvej 10, 4840 Nørre Alslev
Ann-Brit Tambour, Nystedvej 77, 4990 Sakskøbing
Per Stefaniuk, Kløvermarksvej 6, 4863 Eskilstrup

INDHOLD

Nis Petersen: Mit morbærtræ	2
Karen M. Knudsen, forsøgskonsulent: At opholde sig i begyndelsen	3
K. Holm Pedersen: Mefistofeles	8
Knud Hansen, fhv. forstander, Askov: Evangeliet	12
Margretha Balle-Petersen, etnolog: Grundtvigske kulturmiljøer	13
Kirsten og Knud Holm Pedersen, forstanderpar: Årets gang	17
K. Holm Pedersen: Ny lærerbolig	23
Anne Arhning, elev 1985-86: Forældredagen 1986	24
Hans Lybecker og Jette Holtze, elever 1986-87: Elevdag 1986	25
Hakon Winther, formand for skolens bestyrelse: Fra generalforsamlingen	26
Grethe og Per Hammer, lærere på skolen: 2 års arbejde i Kenya	28
Susanne Østergård, elev 1984-85: Brev fra USA	32
Lisbeth Bonde, elev 1980-81: Mødet med Japan	34
Linda Juliussen, elev 1980-81: Indtryk efter 1 måned over Atlanten	38
Solvejg Østergård, tidl. lærer på skolen: En hilsen	40
Dagny Rytz, tidl. lærer på skolen: Kære alle	41
Skolens lærere – skolens bestyrelse	43
Jubilarer	44
Nyt fra gamle elever	46
Elevfortegnelse	54

Årsskriftet koster i år 40 kr.

Send pengene snarest.

HUSK ELEVMØDET

lørdag den 10. oktober 1987

Vignetterne er tegnet af maleren Skeel-Ankersen